Copenhagen, Denmark. Danske
kunstindustrimuseum
Det Danske kunstindustrimuseums
virksomhed
1915

DET DANSKE KUNSTINDUSTRIMUSEUMS VIRKSOMHED 1915

DET DANSKE KUNSTINDUSTRIMUSEUMS VIRKSOMHED 1915

VED EMIL HANNOVER, MUSEETS DIREKTØR

MUSEETS BESTYRELSE

C. NYROP
Bestyrelsens Formand og Kasserer.

BARON OTTO REEDTZ-THOTT
Næstformand.

EMIL HANNOVER
Direktør.

FOR INDENRIGSMINISTERIET:
Kontorchef, Docent *H. Gram.*

FOR KULTUSMINISTERIET:
Museumsdirektør, Dr. phil. *Sophus Müller.*

FOR KØBENHAVNS KOMMUNE:
Raadmand *G. Philipsen.*

FOR INDUSTRIFORENINGEN:
Fabrikdirektør *H. Bing.* Direktør *Benny Dessau.*
Hof- og Ordensjuvelerer *C. Michelsen.* Professor *C. Nyrop.*
Direktør *Carl Ruben.*

FOR NY CARLSBERG MUSEUMSLEGAT:
Xylograf *F. Hendriksen.* Direktør *Helge Jacobsen.*
Prof. *Hack Kampmann.* Prof. *Anton Rosen.* Prof. *Hans Tegner.*

FOR DE PRIVATE BIDRAGYDERE:
Folketingsmand *J. C. Christensen.* Smedemester *J. P. Chr. Jensen.*
Tandlæge *Friis,* Kolding. Snedkermester *H. P. Larsen.*

FOR KUNSTINDUSTRIMUSEETS VENNER:
Læge *Axel Heine.* Kammerherre *R. Krag.* Fabrikant *F. Raaschou.*
Direktør *K. Suenson.* Baron *Otto Reedtz-Thott.*

ASSISTENTER:
Frk. *S. Salomonsen. Vilh. Wanscher. M. Weber.*

I BESTYRELSEN FOR DET
DANSKE KUNSTINDUSTRIMUSEUM
KØBENHAVN, DECEMBER 1915

Kære Professor Camillus Nyrop

Overfor Deres urokkelige Beslutning om at fratræde Formandspladsen indenfor det danske Kunstindustrimuseums Bestyrelse tør vi ikke længere fastholde det Ønske, hvormed Museet paa Deres 70-aarige Fødselsdag sluttede sin Henvendelse til Dem, og som gik ud paa, at De endnu længe vilde gøre os den Ære og Glæde at beklæde nævnte Plads. — Til den Hvile, De nu begærer efter Deres lange travle Arbejdsdag, har De i Sandhed gjort Dem fortjent og ikke mindst af vort Museum. Tidligere end nogen anden gjorde De Dem til Talsmand for dets Oprettelse, og fra det Øjeblik, hvor det var stiftet, til nu, da De fratræder som dets Formand, skænkede De det Deres levende Interesse og Deres uforlignelige Flid og Arbejdskraft. — For alt, hvad De i saa Henseende har ofret Museet, skylder dette Dem en aldrig stærkt nok udtalt Tak. — Og til denne Tak føler vi Trang til at føje ogsaa vor personlige Tak for den store Dygtighed og aldrig svigtende Elskværdighed, hvormed De i en Aarrække var vor Formand og Fører. Hver især og alle som én vil vi bevare Mindet om vor gamle Formand i sand Ærbødighed og Taknemlighed.

Facsimile af en Adresse til
PROFESSOR CAMILLUS NYROP
I Anledning af hans Fratræden som Museets Formand.
Overrakt ham af Museets Bestyrelse
den 28. Decbr. 1915.

I. SAMLINGERNE.

A. HOVEDSAMLINGEN.

KRIGEN — atter i Aar falder det naturligt at begynde vor Beretning med dette Ord. Men af andre Grunde end ifjor. Thi medens Krigen i 1914 satte sine Spor paa Museet paa den Maade, at den foranledigede os til at magasinere store Dele af dets Samlinger, ja endog til at lukke det hele i længere Tid, virkede den i 1915 nærmest stimulerende paa dets Virksomhed eller i hvert Fald paa Tilgangen til dets Samlinger. Maaske var dette Forhold en Følge af det Højtryk, Krigen i det hele førte med sig paa mange af vore hjemlige Handelsforhold. Men hvorledes det nu end forholder sig hermed, saa var under alle Omstændigheder Tilbudene i det sidst forløbne Aar ikke blot flere, men ogsaa mere fristende, end de plejer at være. Dermed sigtes til Kvaliteten af de Ting, der tilbødes, ikke til nogen Nedgang i deres Priser. Havde man af Krigen ventet et Prisfald paa gode Antikviteter, blev man bittert skuffet. Priserne har været uforandret høje, snarest med stigende Tendens. Men Tilfældet eller Heldet har hyppig hjulpet os, og naar det svigtede, var vi ikke blottede for Ressourcer. Tværtimod. Takket være en Opsparing fra det foregaaende Aar af de Midler, som Selskabet *Kunstindustrimuseets Venner* samler til Museet gennem sine Medlemmers anselige Aarsbidrag, var vor Indkøbskonto i 1915 mere end dobbelt saa stor som budgetteret. Der kunde i det forløbne Aar gøres Anskaffelser til Museet til en samlet Værdi af over 40,000 Kroner, efter danske Museumsforhold en agtværdig Sum.

Om disse Anskaffelser skal nu vor Aarsberetning, tro mod sin Sædvane, tale, og rig vil denne Gang Lejligheden blive til at udtale taknemlige Ord mod dem, der har støttet Museet. Nogle bitre Ord kan vi dog ikke holde tilbage overfor den Kendsgerning, at Aaret ved Siden af at skænke Museet en ualmindelig Række af udmærkede Ting indtil videre har tilintetgjort vore Forhaabninger om at skaffe disse Ting og deres tusinder af jævnbyrdige, som fra tidligere Tider var i vor Besiddelse, et Sted at være, hvor deres Skønhed omsider kunde komme til sin Ret. En herlig Grund havde vi haft Held til at finde for en ny Museumsbygning, en Køber havde meldt sig til den gamle, indflydelsesrige Myndigheder var vundne for Planen. Saa strandede dog det hele dér, hvor man mindst af alt havde ventet det, nemlig et eller andet Sted indenfor Rigsdagen, som ellers alle Dage har vist Museet en forstaaende Bevaagenhed og Gang efter Gang har imødekommet dets Krav i uforanderlig Tro paa dets Mission. Skyldtes Strandingen muligvis et af de Ulykkestilfælde, som kan ramme selv det bedst convoyerede Andragende paa dets Vej gennem de parlamentariske Farvande? Hvorledes ellers forklare den? Der var dog næppe noget forsømt fra vor Side i Retning af at klargøre Situationen. Den var med sin sande sorte Farve skildret i vort Andragende til Ministeriet om den Byggegrund, Andragendet galdt. Aar efter Aar har vi desuden i vore Beretninger peget paa den Kendsgerning, at Museet med alt, hvad det rummer af Virketrang, er ved at kvæles ganske stille som i en Dyne dér, det er. —

for ikke at tale om, at det daglig er udsat for at brænde, hvis det fremdeles skal forblive under Tag sammen med brandfarlige Skoler og Forretninger.

Men har man end — i hvert Fald indtil videre — berøvet os vore Forhaabninger om en ny Bygning for Museet, og er vi som Følge deraf henviste til at arbejde videre under et Tryk, der føles næsten korporligt under den daglige Ledelse af Museet, saa er der nogen Trøst i den Tanke, at vore Samlingers Vækst, langt fra at have ladet sig standse af Forholdene, har været stigende i endnu højere Grad end sædvanlig i det sidst forløbne Aar. Om det bliver saaledes ved

Fig. 1. Stue fra ca. 1710—20 i Vimmelskaftet Nr. 30. Nu nedbrudt og foræret Museet.

(og med vor Villie skal det ikke blive anderledes), maa det Tryk, hvorom der her er talt, inden længe blive føleligt ogsaa for andre end dem, der daglig lider derunder. Og deraf maa der vel da en Dag opstaa et Raab, der ikke lader sig overhøre, som nu vor enlige Stemme, et Raab paa mere Rum, bedre Rum, smukkere Rum for alt det, som allerede Generationer har bragt Ofre for at samle. De bragte disse Ofre for at skabe *et Museum,* der skulde blive en Seværdighed for vor By, en Ære for vort Land, en Opdragelsesanstalt mere for vort Folk, — ikke for at tilvejebringe *et Magasin.* Thi som vi skrev allerede for Aar tilbage: i et Magasins Trøstesløshed gaar efterhaanden alt under, først Tingenes Skønhed, dernæst Lysten hos Ledelsen til at samle de smukke Ting blot for at stuve dem sammen og dermed skæmme Museet bestandig mere, endelig Offent-

lighedens Interesse, som ikke kan vedligeholdes, naar den ikke næres med Synet af andet end en hensigtsløs Ophobning af Værdier.

I Mangel af bedre knytter vi altsaa vor Tro paa Fremtiden til den ikke ukendte Tanke-Formel, at det maa være rigtig galt, før det kan blive godt, og man vil forstaa, at vi under disse Omstændigheder kan prise det næsten som et Held, at vi i Aarets Løb har erhvervet en HEL STUE af monumental Karakter, skønt vi er ude af Stand til at opstille en Stump deraf, ja endog til at magasinere mere end uvæsentlige Dele af den, idet vor Magasinplads for Genstande af saadant Omfang paa Forhaand er aldeles optagen. Hvad der optager

Fig. 2. Parti af Stukloftet i Stuen, Vimmelskaftet Nr. 30.

den, er Panelværket fra den store røde Sal i Rahbeks Allé 26, som i sin Tid blev os skænket af Hr. Vekselerer Johannes Henriques, efter at Vilh. Hammershøj havde beboet den og gjort den bekendt gennem et udmærket Billed. Medens vi heri har bevaret en Prøve paa en ædel borgerlig Bolig i København fra det 18. Aarhundredes Slutning, maa den nyerhvervede Stue efter sin Stil være fra ca. 1710—20. En fjærn Forestilling om den vil man kunne danne sig efter Fotografier, vi lod tage af den under dens Nedbrydning (Fig. 1). Den fandtes midt inde i den bageste Del af Butiken i Ejendommen Vimmelskaftet 30 og blev tilbudt som Gave af Ejendommens Indehavere til Museet, hvis dette vilde bekoste Nedtagelsen af Stukloftet og levere nye Paneler i de gamles Sted. Stukloftets Relief (Fig. 2) havde lidt gennem 200 Aars uophørlige Overkalkninger, men da det var blevet udvasket med Omhu, viste det sig at være et af de

skønneste i sin Slags fra København, ikke just særligt rigt, thi det bestod kun af en svævende Fama i et stort aflangt Felt med store ornamentale Hjørner, men ypperligt paalagt med en glimrende frisk Pensel. Hertil kom de gamle Paneler, som var bevarede paa Vinduessiden, og som vel var ganske enkle, men meget smukke i deres Forhold og derfor værd at redde i Forbindelse med Loftet. Diskret suppleret med de manglende Sider af Panelværket vil Stuen, naar den en Gang bliver genopstillet, være et ideelt Rum til Anbringelse af samtidige Møbler og mindre Ting, og vor Efterfølger — hvis det da ikke bliver vor Efterfølgers Efterfølger — vil sikkert sande dette og skænke dem en venlig Tanke, der kun havde Besværet med at lade den gamle Stue nedtage og ikke Fornøjelsen af at se den genopstaa i sin oprindelige skønne Skikkelse.

Et eller andet Sted i den ny Bygning, i hvilken Lederen af det danske Kunstindustrimuseum til hin Tid skal installere de to Stuer, vi saaledes giver ham i Arv, vil han sikkert ogsaa vide at finde Plads for nogle meget beskedent dekorerede Brædder, vi ligeledes har ladet os skænke i det sidste Aar. Et Øjeblik vil han maaske studse og spørge sig selv, hvad hans besynderlige Forgænger egentlig kan have ment med at bevare disse Brædder. I vore Aarsberetninger bør det derfor staa skrevet i Haab om, at han en Gang vil læse dem, at Brædderne skriver sig fra *H. E. Freunds* historiske Hjem ved Frederiksholms Kanal, hvor de var ladte i Stikken paa Loftet, indtil vi forbarmede os over dem ud fra den Betragtning, at alt fra dette Hjem, fra hvilket vi bl. a. har nogle interessante pompeijanske Vægge og flere Møbler, er værd at agte og bevare.

Det er dog ikke lutter løst Træ (hvortil ogsaa maa regnes et Par nyerhvervede franske gothiske Kiste-Fyldinger), vi har baaret sammen til Fremtidens Kunstindustrimuseum i København. Vi har ogsaa været betænkte paa at forsyne det med flere MØBLER trods Umuligheden af at anbringe dem med Virkning under de nuværende miserable Forhold. Vi nævner først et Skab (Fig. 3), som der virkelig skulde Kurage til at købe, eftersom det er stort næsten som en Stue. Men da det ved et af de Luner, paa hvilke københavnske Auktioner er rigere end andre, blev solgt paa den Lorck'ske Auktion for kun lidt over Halvdelen af dets virkelige Værdi, og da det er af en Type, som ingen nordisk Møbelsamling i Længden kan undvære, lod vi os det tilslaa trods alt. Typen er fra Danzig, og »Danziger-Skabene«, som de kaldes, er foruden paa deres Nøddetræs-Finér kendelige fra andre Skabe fra Tiden 1700—1750 paa deres barokke og dog saa beherskede Bygning med de svære, svungne Gavle. Vort Skab er et ualmindeligt smukt Eksemplar af Arten, uden Udskæringer, men ædelt i Forholdene og af fuldendt Arbejde, rigtig et Stykke, af hvilket vore Snedkere vil kunne lære noget, som tilmed stemmer med dansk Smag for det enkle og gediegne.

Derefter skal vi omtale et Par Borde, i hvilke Smagen er fra en helt anden Sfære, begge fra en ældre Tid. Det ældste (Fig. 4) er spansk, af Nøddetræ, fra ca. 1500, med fire Ben, der paa gothisk Vis er skraatstillede, bundtede sammen to og to og holdte i den rette Stilling til Bordets Plads ved en Bøjle af Smedejærn. En dybt skaa-

ren (ikke drejet) Skruegang i den øvre Del af disse Ben er Bordets hele Pryd. Dets Plade havde desværre kastet sig og trodsede længe enhver Forholdsregel til at rette den. Sluttelig lykkedes det dog paa nogle smaa Skævheder nær, hvorefter Bordet nu kan fremtræde med sin oprindelige Fasthed i Holdningen.

Fig. 3. Skab af Nøddetræ. Danzig, ca. 1730. Gave fra *Kunstindustrimuseets Venner*. 1915.

Det andet Bord, vi har erhvervet (Fig. 5), i fransk Renaissance, 16. Aarhundrede, baaret af Søjler og med rige Udskæringer, har ogsaa lykkelig overstaaet en Restaurering. Hvor omstændelig denne har været, lader sig maaske ane af de Fotografier vi har sammenstillet af et Stykke af Underpartiet før og efter Restaureringen (Fig.

6—7). Netop fordi det var ganske urestaureret, var Bordet sjældent og efter vore Forhold dyrt. Det galdt derfor om at skaane alt, hvad der kunde skaanes af det gamle Træ, skønt det var saa ormædt, at f. Ex. Søjlerne, tagne enkeltvis i Haanden, var lette, som om de var lutter Skal. At paalime nyt Træ i Stedet for det fortærede gamle Træ i Fodbrædtet og i de udskaarne Fødders Voluter trods den smulrende Basis og at supplere Skæringerne i det ny Træ, det var et Arbejde, som var ansvarsfuldt og krævede mere end almindelige Forudsætninger. Vel galdt det ikke om at efterligne det gamle Træ med falske Ormehuller og andre falskneriske Midler. Tværtimod var

Fig. 4. Bord af Nøddetræ. Spanien, ca. 1500. Erhvervet 1915.

det vort Ønske, at man ved en Undersøgelse med Lethed skulde kunne konstatere Restaureringen; thi i et Museum maa intet være Øjenbedrag. Men samtidig galdt det om ikke at berøve det gamle Bord noget af dets æsthetiske Helhedsvirkning. Det havde en dejlig Patina, som skulde bevares, skønt Støvet fra Aarhundreder skulde skrabes ud af Udskæringerne. Det galdt kort sagt en fin Balance mellem to i Principet ganske modsatte Maader at restaurere, til hvilken der kræves et aarvaagent Blik og en ganske egen Takt.

Den fuldeste Forstaaelse af alle Skyldigheder mod disse gamle Borde for ikke at tale om den priseligste Taalmodighed og en ikke almindelig Lydhørhed overfor Raad og Kritik fandt vi paa Brødrene *H. P. & L. Larsens* Værksted, og det saavel hos Mesteren selv som hos hans Svend (Hr. *P. E. Henrichsen*). Dem skyldes det, at disse hærgede gamle Møbler er blevne reddede. Og de var Redningen

værd. I Særdeleshed det sidstnævnte. Thi hører det end ikke til de rigeste og splendideste i sin Art, saa er der dog den ædleste Race fra Renaissancetiden i det. Dets Bygning er lydeløs, dets Forhold fortrinlige, dets Udskæringer frihaands og friske. Blot den fine Entasis i dets Søjler behøver man at se for at føle, hvilken gammel, høj Kultur det repræsenterer. Takket være den forstandige Restaurering er ogsaa den gamle Snedkerteknik bevaret bag det synlige Billed af Bordet. Da dette lod sig tage fra hinanden i en Mængde Stykker, fordi det hele var dylet sammen, lod det sig efter Restaureringen atter samle med Dyler — uden mindste Anvendelse af Lim.

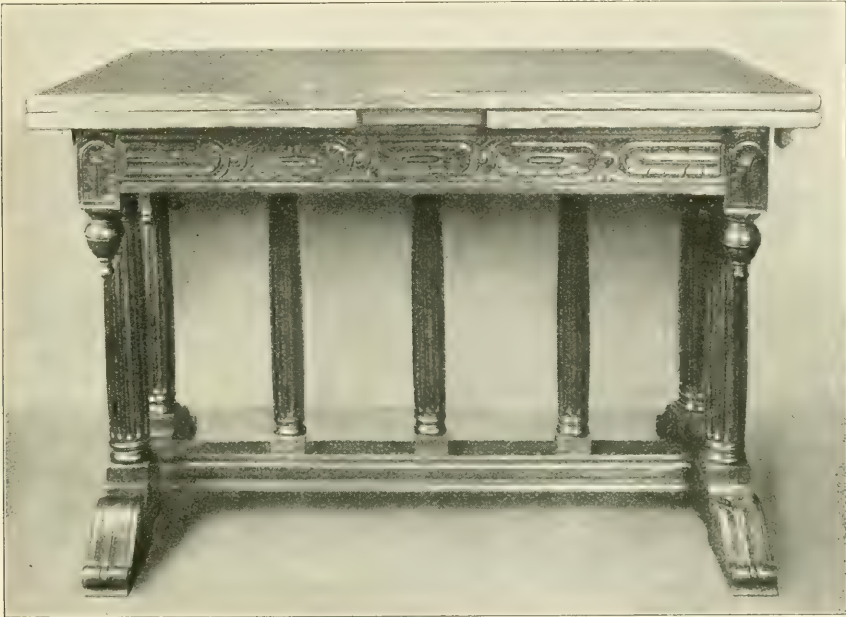

Fig. 5. Bord af Nøddetræ. Frankrig, 16de Aarh. Erhvervet 1915. Gave fra *Kunstindustrimuseets Venner.*

Baade Danziger-Skabet og dette »table Henri II« er Gaver fra *Kunstindustrimuseets Venner.* Efter alt, hvad der her er sagt om de to Møbler, vil man uden flere Ord forstaa, at det er Gaver, som er blevne modtagne med Taknemlighed.

Foruden disse svære Møbler er der nogle mindre mellem Aarets Erhvervelser. Et lille ovalt Bord, Mahogni, fra det 18. Aarhundreds Slutning, med en indlagt »brandmalet« Konkylje paa grøn Grund i Pladen er udført med en saadan Finesse, at det snarere maa anses for engelsk end for dansk. Derimod er et Par Stole, som vi med Tilladelse af Giverinden, Frk. *Hoff,* har tilbyttet os med Frederiksborg-Museet mod en af hende skænket Buste af Johannes Ewald, sikkert danske. De er af Egetræ, meget højryggede, smalryggede, udskaarne saavel i Ryggen som paa Benene, en velkendt Type herhjemme fra det 17. Aarhundred. Endnu er det et aabent Spørgsmaal, om de

skal have et Betræk af gammelt Gyldenlæder, som er i Museets Besiddelse, eller om man skal afvente en gunstig Lejlighed til at give dem et Betræk af Gobelin, eller om man efter det af »Nordiska Museet« i Stockholm givne, dog mere moralsk end æsthetisk tiltalende Exempel skal afstaa fra alt sligt og klæde dem med et neutralt Stof, som aldrig kan komme til at gøre falskelig Fordring paa at være det oprindelige. — Endelig er af Møbler tilkommet et lille kinesisk Skuffemøbel fra det 18. Aarhundred med sort Lak med Indlæg af Perlemoder og Ornamenter i Guld samt Beslag af patineret Kobber, en Gave fra Hr. Konferensraad *Mørck*. Det mangler desværre Klappen, bag hvilken Skufferne har været skjulte. Men virkelig gamle og virkelig kinesiske Lakmøbler af denne Art, som i det 18. Aarhundred efterlignedes baade i Holland og England, er

Fig. 6. Parti af Underdelen af Bordet Fig. 5. *Før* Restaureringen.

saa sjældne, at vi trods den nævnte Mangel med Tak har modtaget denne Gave paa dens eller deres Vegne, der en Gang i Fremtiden skal have den Fornøjelse at se det lille Møbel i det særskilte Værelse for Kina, om hvilket den nuværende Ledelse af Museet maa nøjes med at drømme, alt imedens den med særlig Iver samler til det.

Opmærksomme Besøgende af Museet vil baade i dettes Vestibule og paa Galleriet over denne have bemærket det sidst berørte Forhold. Medens vi har henvist det kinesiske Porcellæn fra det 18. Aarhundred, derunder det saakaldte »ostindiske«, til de to mindre paaagtede og slet belyste Montrer i den lille Forhal, har vi viet de tilsvarende lyse og iøjnefaldende Montrer inde i Vestibulen til de langt vigtigere tidlige Frembringelser af Kinas Keramik, vi i det sidste Aar har samlet, og ligesom vi dermed har tilvejebragt et solidere Grundlag end det tidligere for Studiet af Kinas Porcellæn, er der ogsaa i BRONZE-SAMLINGEN paa Galleriet (om man allerede kan kalde den saaledes) tilkommet nogle ældgamle Stykker, som har det Formaal at vise, hvorledes virkelig gamle og virkelig gode Bronzer fra

Kina bør se ud. Deraf stammer enkelte fra det sidste Aar. Det ene Stykke er en lille buddhistisk Figur, der paa Baggrund af sin bladformede Nimbus sidder paa et firføddet Alter. Figurens Ansigtstræk er fuldstændig udviskede, slidte bort af Kys, den har modtaget gennem maaske 1000 Aar, og ogsaa paa anden Maade bærer Figuren Præg af at have kendt et langt Liv mellem Menneskers Hænder, før den fandt Hvile i den Jord, hvorfra den vel for nylig er kommen. Oprindelig har den været helt forgyldt, og paa Bagsiden af dens Nimbus, som er prydet med fire Rækker buddhistiske Figurer i lavt Relief (medens Flammerne paa Forsiden er graverede), er Forgyldningen delvis bevaret. Men ellers er den forsvunden og har givet Plads for en kraftig udviklet Patina, hvad man ikke har Grund til at beklage. Thi Patinaens Rigdom paa skønne grønne Toner gør

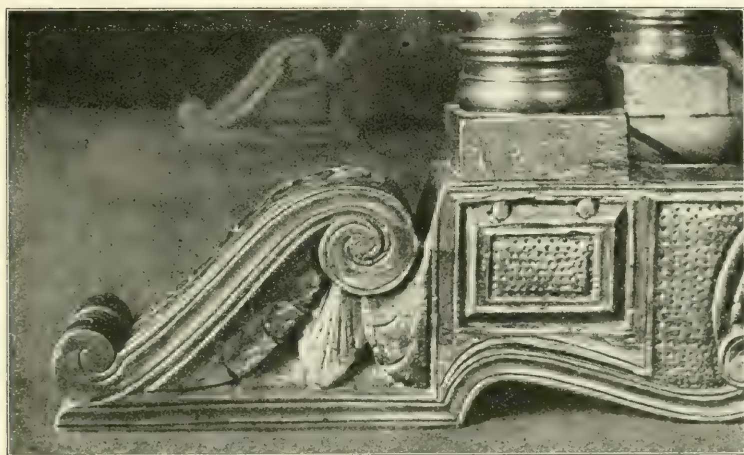

Fig. 7. Parti af Underdelen af Bordet Fig. 5. *Efter* Restaureringen.

det lille Gudebilled ikke mindre smukt i malerisk Henseende, end det er strengt i Henseende til Stilen.

Langt betydeligere er dog det andet Stykke, et stort, støbt Fad (Fig. 8), i Bunden dekoreret med to Fisk, der i omvendt Stilling til hinanden flankerer en Indskrift, paa Randen smykket med Dyr, der springer mellem Ranker. Sammenligner man Dekorationen paa Fadets Rand med visse Bronzespejl fra Tang-Tiden i den japanske Kejser Shomus Skatkammer, Shosoin, i Nara, der alle maa skrive sig fra Tiden før 748, kan man næppe betvivle, at vort Fad er omtrentlig samtidigt med disse Spejl. At Stilen i de to Fisk i Bunden, der i Modsætning til de plastisk udformede Dyr og Ranker paa Randen, aftegner sig i tørre, ophøjede Konturer, er langt strengere i Stilen end Randdekorationen, det kunde friste til den Forklaring, at Fadet tilhører en Overgangstid, at det er blevet til paa Grænsen af Han-Tiden og Tang-Tiden. Snarere skyldes dog Stil-Uoverensstemmelsen den Omstændighed, at de to Fisk er et ældgammelt Symbol (paa ægteskabelig Troskab) og er overførte

direkte fra et Forbilled fra en fjærn Fortid. Hvorom alting er, saa er dette Fad, som *Kunstindustrimuseets Venner* har skænket os, efter at det var købt i Antikvitetshandelen i Berlin, uden Tvivl det værdifuldeste Stykke indtil videre i vor endnu yderst begrænsede Samling af Kinas primitive Bronzer.

Medens det siger sig selv, at denne Afdeling af vort Museum kun kan vokse meget langsomt, idet de tidlige kinesiske Bronzer sædvanligvis kun kan købes til skrækindjagende Priser, gaar det noget raskere med Væksten af vor Samling af tidligt KINESISK PORCELLÆN. Hvadenten det nu er, at det tidlige kinesiske Porcellæn eller rettere

Fig. 8. Fad af Bronze. Kina, Tang-Tiden.
Gave fra *Kunstindustrimuseets Venner*. 1915.

Stentøj kræver mere raffinerede kunstneriske Forudsætninger for at vurderes, end det 17. og 18. Aarhundreds Porcellæn, — eller det er, fordi det kræver flere Kender-Forudsætninger, idet det forlængst er gjort til Genstand for yderst skuffende (kinesiske og japanske) Forfalskninger, saa maa Priserne selv paa en saadan Mode-Artikel, som Chün Chou-Varen, der formenes at være udført i Song-Tiden i Chün Chou, Nutidens Yü Chou (Honan), dog siges endnu at være overkommelige. I Anledning af et tidligere Indkøb af Arten har vi allerede i vor foregaaende Aarsberetning talt om denne Vare med dens mange Afskygninger af en lavendelblaa Kobberglasur og gjort opmærksom paa, at et enkelt Stykke af Arten er ude af Stand til at anskueliggøre de raffinerede Virkninger, den rummer. Talen er om Ting, hvoraf sjældent to er ganske ens; de bevæger sig gennem To-

ner, der ligger hverandre yderst nær, og hvoraf den ene supplerer den anden og fremhæver eller overtræffer dens Skønhed. Først naar man har naaet til at have en hel Række af disse Ting (oftest dybe Skaale, sjældnere Krukker og Vaser), begriber man, at de mest kræsne Samlere nuomstunder har kaaret dem til det kæreste Objekt for deres Mani. Som antydet forfalskes de, fra gammel Tid i Kina, i den nyeste Tid i Japan, og selv naar man tror, ret grundigt at have trænet sine Øjne for de haarfine Forskelle, der her kan være mellem gammelt og nyt, kan det hænde, at man tager fejl. Den fineste Kender her i Norden paa dette Omraade, den svenske Kronprins, der er saa lykkelig selv at leve i en udsøgt Samling af tidlig kinesisk Keramik, ytrede saaledes ved et Besøg i vort Museum Tvivl om den ene af to Skaale af Arten, vi i det sidste Aar har erhvervet, medens til Gengæld en lille Krukke af Arten havde hans ubetingede Bifald. Den er ogsaa særlig smuk og har et Par af de rødlig-violette Pletter, der i de rigtige Kenderes Øjne mangedobler et saadant Stykkes Værdi. Om et lille Fad med Celadon-Glasur ligeledes er fra Song-Tiden, eller om det ikke snarere er en Efterligning fra Ming-Tiden faar staa hen. Vi tør ikke udgive det for at være det rette Lung-Ch'üan Yao, det ældste Celadon-Porcellæn, som vi i hvert Fald trænger til at faa repræsenteret med et anseligere og mere slaaende Stykke. Derimod tør vi sige om en Vase med en tæt krakeleret, mørkegrøn Kobberglasur paa underliggende hvid Grund (Fig. 9), at den i sin Art er af første Rang. Formen er smuk i sin Enkelhed, Farven mageløs i sin dybe og dog klare Glans, og man behøver ikke at have nogen særlig sensitiv Haand for at have en sand Nydelse af at berøre dens dejlige Overflade. Den kan næppe siges at gaa ind under nogen af de kendte grønne Kategorier. Den hører hverken til »Smaragderne« eller til de »æblegrønne«, hverken til »Nil-Vandene« eller »Snogeskindene«; nærmest kommer den i sin Nuance »Cameliabladene«. Hvad dens Alder angaar, er den uden Tvivl fra den senere Ming-Tid. Og endelig maa vi tilføje, at den er os skænket af *Kunstindustrimuseets Venner*.

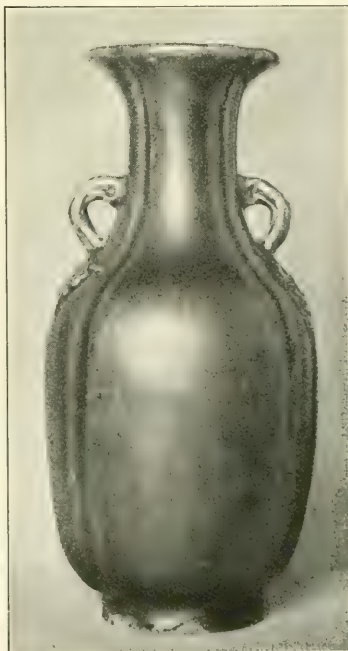

Fig. 9. Vase af Porcellæn med tæt-krakeleret mørkegrøn Kobberglasur. Kina. Ming. Gave fra *Kunstindustrimuseets Venner*. 1915.

Fra den senere Ming-Tid skrev sig ogsaa den meget store Krukke, »dekoreret paa Biscuit« (Fig. 10), som vi erhvervede og omtalte ifjor, men som vi den Gang maatte give Afkald paa at lade afbilde i vor Aarsberetning, da den strax efter Anskaffelsen blev magasineret. Vi

bringer nu i Aar et Billed af den, fordi den er et Hovedstykke i vor Samling, og fordi vi i Udlandet har Venner, for hvis videnskabelige Studier Billederne i vore Aarsberetninger af de vigtigste af vore Erhvervelser har en ofte godtgjort Interesse. Fra den senere Ming-Tid, d. v. s. fra ca. 1600, skriver sig sikkert ogsaa det ene af to plastiske Porcellænsarbejder fra Kina, vi ganske nylig har faaet, en siddende Kuan-Yii, den kinesiske Krigsgud, udført i et rødligt Ler, der for

Fig. 10. Stor Krukke, »dekoreret paa Biscuit«. Kina, Ming. Erhvervet 1914.

Dragtens Vedkommende er dækket med Glasurer i turkis, gult og aubergine, medens Ansigtet, Hænderne og Fødderne er uglaserede. Figuren er en Del beskadiget, om man vil, et Vrag, idet et Stykke af dens ene Ben og ikke lidt af dens turkisfarvede Glasur mangler. Men som vi har sagt det før: uendelig kærere end et udadeligt Eksemplar af et daarligt Arbejde er for os et Brudstykke af et godt.

Derfor kan vi ogsaa uden Smerte konstatere, at det andet af de to plastiske Arbejder, vi har erhvervet, mangler nogle Fingre paa sine Hænder. Det er en Fremstilling af den kinesiske Madonna, den moderlige Kuan-yin, de barnløse Kvinders Gudinde (Fig. 11), formet i »blanc de Chine« (chien-yao), det berømte hvide Porcellæn

fra Tê-hua eller andre Steder i Provinsen Fokien. Dette Porcellæns Tone kan variere stærkt fra Elfenben eller Fløde til skummet Mælk. Ogsaa indenfor det samme Stykke kan den variere; i det nærværende skifter den saaledes fra en blaalig til en rødlig og er i det hele lidt lavere beliggende i Skalaen end sædvanlig, hvad der sikkert bidrager meget til Figurens sære Skønhed. Vanskeligt iøvrigt at analysere denne. Den ligger i dens yndefulde Holdning, som atter for en stor Del beror paa den henrivende Rhytme i dens Drapperi; den ligger i det karakterfulde, paa én Gang milde og alvorlige Udtryk i dens Hoved, der er ganske frit for de senere Udgavers søde og flove Smil; den ligger i den dejlige Behandling af Haarets høje, faste Knude og af alle andre Enkeltheder lige til de graciøse Fingre, d. v. s. de faa, som er bevarede, og som maaske gør Savnet af de manglende mere beklageligt, end vi nylig vilde være ved. Bag paa sin Ryg bærer denne Kuan-yin et indpresset Seglmærke, som efter Skik og Brug paa Fokiens Figurer ikke er noget Dynasti-Mærke, men rimeligvis et Pottemagermærke. At tyde det formaar vi ikke. Dog tror vi at turde antyde Figurens Alder tilnærmelsesvis ved at sige, at den skriver sig fra Perioden K'ang Hsi, altsaa fra Tiden mellem 1662 og 1722.

Fig. 11. Kuan-yin af hvidt Porcellæn. Fokien, Kina. K'ang Hsi. Erhvervet 1915.

Til vore seneste Erhvervelser af kinesisk Porcellæn hører endnu et Par Stykker, som kunde fortjene nærmere Omtale, men angaaende hvis Art og Alder Tiden og Omstændighederne ikke har tilladt os at komme til Resultater, som vi allerede nu kan ønske at meddele. Det gælder et Fad, som bærer den (utvivlsomt apokryphe) Betegnelse Cheng Tê og er dekoreret med en gyldenbrun Lustre, der efter Hobson ikke har noget at gøre med Persernes, men er en ufrivillig Irisation af den velkendte kapuciner-brune Glasur, gælder ogsaa en tragtformet Skaal af »Æggeskals«-Porcellæn, i hvilken et Antal Brændingsfejl paa den sindrigste og nydeligste Maade er forvandlet til en Dekoration af Insekter, gælder endelig en lille Laagkop, ligeledes en »egg-shell«, ornamentalt dekoreret i blaat under Glasur med Forgyldning ovenpaa den blaa og betegnet med et »mark of commandation«. Føjer vi hertil noget »ostindisk« Porcellæn, det vil som bekendt sige Porcellæn, der er udført i Kina paa Bestilling fra Europa, nemlig en Tallerken med landskabelig Dekoration i jærnrødt og med gennembrudt Kant samt flere Stykker

af det mange Steder spredte Stel med brogetmalede Medailloner, hvori en Minerva og Genier bekranser det danske Rigsvaaben, saa har vi omsider affundet os med vor Tilvækst af kinesisk Kunsthaandværk, og fra Kinas Porcellæn kan vi nu passende gaa over til Europas og begynde dér, hvor det selv begyndte: i *Meissen*.

Der hændte os for nogle Aar siden det Held, at vi kom i Besiddelse af et ualmindelig smukt Stykke af det berømte Stentøj, der som bekendt betegner det sidste Stadium af Böttgers Forsøg, før han endelig opfandt Porcellænet. Dette Stykke, en lille facetsleben Kande indfattet i Sølv med Turkiser, gav Anledning til at forsøge at udvikle vor Samling af sachsisk Porcellæn paa systematisk Maade, og det nærmest følgende Resultat af dette Forsæt førte os til endnu en heldig Erhvervelse, idet vi takket være Kunstindustrimuseets

Fig. 12. Fire Stykker af Böttgers brune Stentøj (uslebet).
Gaver fra *Kunstindustrimuseets Venner*. 1915.

Venner kunde komme i Besiddelse af et Stykke af Böttgers første ægte Porcellæn. Dermed var der for vor Samling af Meissens Porcellæn allerede skabt en Begyndelse til et historisk Grundlag, som den hidtil ganske havde manglet; men det maatte dernæst blive vor Opgave at udvide dette Grundlag med flere Stykker til Støtte for Forstaaelsen af Porcellænets Tilblivelse i Meissen. Med denne Opgave har vi ganske særlig arbejdet i det sidst forløbne Aar, og herom skal vi nu berette.

Ad en Vej, som man har bedt os om ikke at aabenbare, skønt den før Krigen var tænkt at skulle gøres farbar for alle, saa at intet Museum i Verden længere skulde have behøvet at savne en Repræsentation for Böttgers brune Stentøj, har vi yderligere erhvervet ikke mindre end fire Stykker af dette (Fig. 12). De er alle uslebne, lige ud af Formen, og de taaler derfor ikke Sammenligning med vor enestaaende smukke slebne Kande; men med denne i deres

Midte danner de nu en Gruppe, der belyser, hvorledes Böttgers Porcellænsstil voxede ud af den kinesiske Keramiks Formverden.

Ogsaa disse fire Stykker har *Kunstindustrimuseets Venner* overtaget som Gave til Museet, og da nu Selskabets Navn og Etikette allerede var knyttede til vore Bestræbelser efter at vise vor By, hvorledes det Porcellæn blev til, der har medvirket til dens eget Ry, var det let at formaa Selskabet til at skænke os ogsaa andre Ting, som vi havde erhvervet i den antydede Hensigt. Af disse Ting er en lille oval Sukkerdaase den ældste (Fig. 13). Uden Kommentarer vilde den maaske næppe interessere stærkt. Vel har dens rige-

Fig. 13. Sukkerdaase af Porcellæn, dekoreret i »Böttger'ske Farver«. Meissen, ca. 1719—20. Gave fra *Kunstindustrimuseets Venner*. 1915.

lige Forgyldning en smuk rødlig Tone, men i de Felter, der er udsparede i Forgyldningen, og hvori figurlige Scener (paa Laaget en Watteausk) er malede i levende Farver, er navnlig den grønne af disse temlig fersk, og alle har de kun ufuldkomment formælet sig med Daasens Glasur. Naar vi trods denne tekniske Mangel dog har anskaffet dette Stykke og saaledes har fraveget et Princip, som ellers er det øverste for os, naar det gælder om at forøge vore Samlinger, nemlig dette: aldrig at købe, hvad vi ikke finder ubetinget smukt, har det sin gode Grund. Talen er her om et Vidnesbyrd om den Kamp, det kostede Böttger at finde Farver til at dekorere Porcellænet, efter at dette omsider var opfundet. Det er Forfatteren til

Bogen »Die Erfindung und Frühzeit des Meissener-Porzellans«, den nuværende Leder af Porcellænssamlingen i Dresdens Johanneum, Professor E. Zimmermann, man skylder Paavisningen af en lille Gruppe Arbejder, der anskueliggør denne Kamp, og i denne Gruppe har vor lille Daase hjemme. Zimmermann har godtgjort, at disse Arbejder alle maa være udførte umiddelbart efter 1719, da Böttger døde og blandt anden Arv ogsaa efterlod sig de næsten fuldtfærdige Smeltefarver, som hans Efterfølger, Herold, hurtigt udviklede til Fuldkommenhed. Naturligvis har Interessen samlet sig om disse Porcellænets Incunabler, der ikke tidligere har været kendte som saadanne, og Stykker med »Böttgers Farver« betales trods deres tekniske Ufuldkommenheder med svære Priser, naar de Tid efter anden kommer paa Markedet, hvad der naturligvis forholdsvis sjældent sker. Det skete dog netop, da vi i Foraaret 1915 var i Dresden, at et Service paa fire Stykker af Arten var i Handelen. Prisen var for høj til, at Servicet kunde sælges samlet. Det deltes derfor ud paa den Maade, at det ene Stykke solgtes til Professor Zimmermann, det andet gik til Museet i Stuttgart, det tredie til en svensk Privatsamler, medens det fjerde tilfaldt os takket være vor Forvissethed om, at vore Venner vilde føle sig tilfredse ved at forære det til Museet.

Fig. 14. Krus af Porcellæn med Laag af Sølv. Meissen, ca. 1725. Gave fra *Kunstindustrimuseets Venner*. 1915.

Men vor Montre med Meissens Porcellæn vil komme til at bære endnu tydeligere Spor end de allerede nævnte om vore Venners Tilslutning til vore Bestræbelser — og ogsaa om den usædvanlige Købekraft, hvorover de raadede i det Aar 1915, nemlig de to Krus med Sølvlaag, der fandtes paa den Nellemannske Auktion, og hvis Bortsalg ved den Lejlighed vi havde Grund til at imødese med virkelig Spænding. Havde mon nogen Handlende i Udlandet faaet Øje paa disse Stykker gennem Katalogen? Eller kendte vore egne Handlende deres Værd? Eller kunde Konkurrence komme ogsaa fra private Samlere herhjemme? Thi vel har de fleste af vore dannede Privatsamlere Forstaaelse af, at det Offentliges Interesse ved en Kunstauktion bør gaa forud for deres, men ganske mangler vi ikke længere Eks-

empler paa Samlere, der foran en Auktion erstatter deres Uvidenhed ved at skaffe sig at vide, hvilke Ting de offentlige Samlinger kunde ønske, for derefter at berøve dem netop disse Ting med Pengenes brutale Magt. Som sagt: vi frygtede Konkurrenter baade af den ene og den anden Slags. Men heldigvis var Talen her om Ting, hvis Kostelighed og Sjældenhed ikke var kendt tilfulde. For en rimelig Pris blev de to udmærkede Stykker vore, og ved at optage dem blandt deres Gaver til Museet, har *Kunstindustrimuseets Venner* paany gjort sig højt fortjente af dette.

Vi skal ikke nærmere komme ind paa at beskrive de to Krus, eftersom der omhyggeligt er gjort Rede for dem under Nr. 117 og 118 i Katalogen over den Nellemannske Auktion. Vi skal nøjes med at oplyse, at Kruset med de tre Grene og Kineserne i Relief og Forgyldning (Fig. 14) efter sin Stil (ogsaa Stilen i Sølvlaaget) maa være fra Tiden omkring 1725, og at der i hvert Fald foreløbig kun kendes et eneste Sidestykke til det, et Eksemplar i Fru Geheimerat Franz Oppenheims berømte Samling i Berlin. Det andet Krus (Fig. 15), der paa Forsiden er dekoreret med en stor Kartouche med Kinesere i brogede Farver, har den Ejendommelighed, at Cylinderen udvendig er tonet gul, medens den indvendig er hvid. Dermed betegner Kruset sig som tilhørende en lille Række af Forsøgs-Porcellæn med forskelligfarvede lyse Fonds, som findes i Johanneum i Dresden, og som blev udført for August den Stærke 1726—27. Hvad der i høj Grad forøger Værdien af de to Krus, er de skønne sølvforgyldte Laag, de bærer. Det første er mærket med Augsburgs Stempel, det sidstes Stempel er det ikke muligt at tyde. Begge er af den fortrinligste Kvalitet og fuldstændig samtidige med Krusene.

Fig. 15. Krus af Porcellæn med Laag af Sølv. Meissen. 1726—27. Gave fra *Kunstindustrimuseets Venner*. 1915.

Endnu et fremragende Stykke Meissener-Porcellæn og atter en Gave fra *Kunstindustrimuseets Venner* er en Skylleskaal (Fig. 16), der i to store Kartoucher udvendig og en noget mindre indvendig i Bund-

en er dekoreret i Schwarzlot (og lidt rødt) med Jægere og en Jægerinde med deres Hunde, — en Dekoration af en ejendommelig smuk og stærk Virkning, som Professor Zimmermann henfører til ca. 1725. Ogsaa dette Stykke er saaledes en Repræsentant for Meissener-Porcellænets »Frühzeit«, hvor alle Fabrikens Kræfter endnu var friske og uophørlig fandt paa noget nyt, forinden de endelige Typer blev fastslaaede. Til denne Periode henhører endelig en lille sekskantet Kop, hvis radiale Felter afvexlende er fyldte med »indianske« Blomster paa hvid Bund og sirlige Guldornamenter paa den smukke »Böttger'ske Perlemodersgrund«. Det er formodentlig endog et særdeles tidligt Produkt af Fabriken, idet det i blaat under Glasur er betegnet med et af de kinesiske Skrifttegn, der gik forud for de

Fig. 16. Skylleskaal af Porcellæn, dekoreret i Schwarzlot, Meissen, ca. 1725.
Gave fra *Kunstindustrimuseets Venner.*

kendte Mærker. I Sammenligning med alle disse sjældne Stykker er et Par Smaakopper med de almindeligere Herold'ske Kineserier knap værd at nævne, skønt de smukt supplerer vor tidligere Bestand af denne attraaede Art.

Vender vi os nu fra Meissens Fabrik til KØBENHAVNS PORCELLÆN, som vi alle Dage har følt os forpligtede til at favorisere paa de fremmede Fabrikers Bekostning, saa vil det ses, at vi ogsaa i det sidste Aar er blevne Traditionerne tro, thi talmæssigt er ingen anden Specialafdeling indenfor Museet bleven forøget saa stærkt, som vor Samling af vort eget Porcellæn. Men disse Forøgelser trænger ikke til Forklaring, og dem kan vi derfor indskrænke os til at nævne uden flere Ord end de netop nødvendige, hvormed deres kendte Arter kan antydes. Af det gamle muschelmalede Stel er erhvervet en Terrin, og af det ikke mindre kendte med under-glasurmalede blaa Blomsterbuketter har vi haft Lejlighed til at købe et

Par Crême-Kopper og et Par prægtige gennembrudte Isklokker. Af de brogetmalede, blomster- og frugtdekorede er tilkomne en Kande og et Par Kopper af et Stel, hvis Skønhed ikke mindst beror paa en dejlig saftig-gul Farve i en hyppig tilbagevendende Citron, der tilsyneladende højst vilkaarligt og dog med glimrende Beregning af den koloristiske Virkning er anbragt midt i Blomsterbuketterne. I en anden Kande, en cylindrisk og med Haandtag af Træ, dekoreret landskabeligt i grønne og brune Toner, er der en koldere og barskere Aand, som leder Tanken hen paa visse Arter af Thüringens Porcellæn og dermed paa den Kendsgerning, at den københavnske Fabrik i sine første Tiaar var en Tumleplads for mange tyske Kræfter, hvilket blandt meget andet ogsaa forklarer den mærkelige, ægte sachsiske Maske under Udskænken, hvormed en lille muschelmalet Kande har overrasket os, og hvormed den endog et Øjeblik har vakt vor Tvivl om dens Ægthed. I en Kop med et antikt Hoved, »Cæsar« i Kobberstikmanér har vi atter en hidtil ukendt Type, hvorimod en hvid Urtepotteskjuler med Hanke i Form af Vædderhoveder var os godt nok kendt paa Forhaand, idet vi i Forvejen havde den i ét Eksemplar og kun købte det andet for at skaffe det første en Pendant. Nævner vi endnu en græskarformet Kaffekande (Fig. 17) med Haandtag af Træ og med nydeligt malede Landskaber i grisaille, der er os skænket af Hr. Læge *Oluf Thomsen,* en cylindrisk Kop med et sart Profilportræt af en Ubekendt, der er en Gave fra Frk. *C. Benzon,* en Vinprop i Form af et Kvindehoved, som er foræret af Taxatrice Frk. *Marie Poulsen,* samt Laaget af et Laagfad, der trods Fadets Mangel har syntes os værdig til en Plads i vor Samling formedelst dets mageløs smukke, delvis plastiske Blomsterdekoration, saa er paa et enkelt Stykke nær nævnt, hvad vi i Aarets Løb har samlet af Frembringelser fra den gamle københavnske Fabrik. Det ene Stykke, hvortil der sigtes, fortjener et Par Linjer for sig selv, ja kunde godt fortjene et Par Sider. Thi det bestaar af en Gruppe, en vinomflettet Bacchus med et Barn (Fig. 18), om hvilken man maaske tør sige, at det er den skønneste Gruppe af gammelt københavnsk Porcellæn. Det er kun nogle Aar siden, at den samme Gruppe var fremme ved en Auktion; men vi afstod den Gang fra det udbudte Eksemplar, fordi det var altfor stærkt beskadiget. Det her omtalte Eksemplar er udadtil bevaret og har derhos den Egenskab, som i vore Øjne er et stort Fortrin, at den ikke er polykromt

Fig. 17. Kaffekande af Porcellæn med grisaille-malet Dekoration. Kbhvn. 18. Aarh.'s Slutning. Gave fra Hr. Læge *Oluf Thomsen,* 1915.

dekoreret, men malet udelukkende i blaat under Glasur i en Rigdom af Toner, der i nogle af Druerne nærmer sig det sorte, medens den andre Steder glider umærkelig over i det hvide. Grupper og Figurer var ellers gennemgaaende ikke vor gamle Fabriks Styrke. Naar de er ejendommeligst danske, stikker deres Ejendommelighed eller Danskhed gærne i en vis nøgtern Stivhed, der f. Ex. i nogle af Figurerne fra Nordmandsdalen kan gaa over til livløs Ubevægelighed. De bedste danske Figurer og Grupper af Porcellæn er dem, der er mere eller mindre fri Oversættelser af Falconet, Boucher og andre fremmede Kunstnere. Man maa tilstaa, at det ogsaa er paa et Forhold til noget fremmed, at Skønheden i vor Bacchusgruppe i første Række bestaar. Vi har ikke haft de fornødne Hjælpekilder ved Haanden til at finde dens Forbilled og konstatere dens nærmere eller fjærnere Forhold til det. Men det synes sikkert, at dette Forbilled maa søges paa en Tid og et Sted, hvor Kunsthaandværket i det 18. Aarhundreds Slutning ellers ikke søgte sine Impulser, nemlig i Venedig, i Renaissancetiden, hos Sansovino. Der er det umiskendeligste Slægtskab mellem vor lille Bacchus af Porcellæn og Jacopo Sansovinos Marmor-Bacchus i Bargello i Florents, og der findes formodentlig en mindre Bronze af Sansovino eller hans Skole, der er dens endnu nærmere Forbilled. Hvor slavisk eller frit dette er fulgt, er vi i Øjeblikket ude af Stand til at konstatere. Men i hvert Fald er Oversættelsen i Porcellænet ikke friere end, at Sansovinos Stil er umiddelbart kendelig i den. Man kan regne dette som et Plus for vor Gruppe, man kan ogsaa regne det som et Minus. Hvorom alting er, er Gruppen skøn ikke blot ved sin Formbehandling og ved sin dejlige Farve, men ogsaa ved det overgivne, renaissancelignende Liv, der gaar som en Løftelse gennem dens Linjer og gør den til et Monument paa Trods af dens nipsagtige Maalestok.

Fig. 18. Bacchus og Bacchusbarn. Gruppe af blaamalet Porcellæn. Kbhvn. 18. Aarh.'s Slutning. Gave fra *Kunstindustrimuseets Venner*. 1915.

Ogsaa dette Stykke, som allerhelst burde staa i en lille Montre for sig selv i Stedet for at stuves sammen med hundreder Stykker

af alle Arter og Størrelser i vor Vestibules barbarisk store Glaskasser, har *Kunstindustrimuseets Venner* foræret Museet. Som man vil erindre, begyndte vi med at bede vore Venner samle deres Kræfter om større Opgaver, saaledes den at forsyne Museet med alle Slags Prøver paa den italienske Renaissances Kunsthaandværk, hvoraf der endnu den Gang saa at sige intet fandtes i de offentlige Samlinger her i Landet. Senere har vi kunnet bede dem netop sprede deres Kræfter og endog ofre dem paa udadtil saa lidet imponerende Ting som f. Ex. flere af deres Gaver fra i Aar til vor Montre med Meissens Porcellæn. Ogsaa et Stykke Porcellæn af overvejende dekorativ Virkning og af meget øjnefaldende Virkning har de dog skænket os i Aar: en stor plastisk Vase med rig Forgyldning og med et Kvindeportræt i Biscuit-Relief paa den ene Side, Monogrammet *M A* paa den anden (Fig. 19). Ogsaa uden Monogrammet vilde man gætte paa, at Portrætet forestiller Marie Antoinette, og da det nu er kommenteret med Bogstaverne M. A., bliver det end mere sandsynligt, at det skal være hende. Mærkeligt er det dog, at Monogrammet saavel som Medaljonen med hendes Billed fremtræder uden Krone. Det kan give Anledning til nogen Tvivl. Men i og for sig kan det jo være ligegyldigt, hvem der er ment i Betragtning af, at Portrætet kunstnerisk set er fortrinligt modelleret. Vigtigere vilde det i hvert Fald være at vide, hvor Vasen er udført. At den er fransk, er givet. Men fra hvilken Fabrik? Alene Guldet viser, at den ikke er fra Sèvres. Den maa altsaa være fra en af de mindre franske Fabriker, der blomstrede, indtil Revolutionen standsede dem alle. Paa Grundlag af Sammenligninger, vi dog kun har kunnet anstille i Erindringen, gætter vi paa Fabriken ved Pont-aux-choux i Paris, grundlagt 1784. Den magtede at gøre hele Ovne

Fig. 19. Vase af Porcellæn med Medaljoner i Biscuit. Fabriken ved Pont-aux-choux, Paris? ca. 1785. Gave fra *Kunstindustrimuseets Venner*. 1915.

med rig Plastik og Forgyldning, magtede altsaa ogsaa sagtens en Vase af Størrelse som vor.

Ellers er det kun mindre Ting, der er tilkomne af fransk og andet fremmed Porcellæn. Af Hr. Læge *Axel Heine* er skænket en Skylleskaal, betegnet Sèvres, mærket 1790 og dekoreret af Maleren *L. R.*, d. v. s. La Roche, med Bladguirlander og et plisseret Baand i violet og Guld. Fra samme Ven af Museet er komne to Par Kopper, som er polykromt dekorerede med Strøbuketter, og som ligeledes er

Fig. 20. Dybt Fad af Fayence med blaamalet Fremstilling af Salomons Dom efter Rubens. Hamborg? 1747. Erhvervet 1915.

betegnede Sèvres. Fra Hr. Professor *Leopold Meyer* har vi modtaget to smukke Tallerkener af Chantilly's bløde Porcellæn, dekorerede med Grene i blaat. Museumsassistent, Frk. *Maria Mogensen* har forøget vor yderst beskedne Samling af engelsk Porcellæn med en henrivende Chelsea-Flacon i Form af et Bundt Jordbær, og endelig har Taxatrice, Frk. *Marie Poulsen* lagt Grund til en Gruppe, vi endnu mangler, idet hun har foræret os et Stykke russisk Porcellæn i Form af et nydeligt lille Paaskeæg fra ca. 1820.

Ligesom kun Tilfældet har raadet for disse sidste Erhvervelser af Porcellæn, saaledes har det ogsaa overvejende været bestemmende for vore seneste Erhvervelser af FAYENCER, som derfor

falder enkeltvis spredte paa noget nær alle vore Afdelinger af Omraadet. Et Par aflange, blaamalede Fayencefade fra Herreböe i Norge og et ligeledes blaamalet Blækhus fra Fabriken i St. Kongensgade i København er ene om at repræsentere Norden, hvis man da ikke til Norden vil medregne Hamborg. Thi det er sikkert til Hamborg man skal henføre et Fad (Fig. 20), vi har erhvervet, med en Fremstilling i blaat af Salomons Dom og med Dateringen 1747 (paa Bagsiden). Fremstillingen har for os den særlige Interesse, at den er udført efter Rubens' bekendte Billed i vort Galleri eller vel rettere paa Grundlag af et Kobberstik efter dette. Paa en Maade, som ellers ikke er almindelig, er her Billedets aflange, firkantede Form bevaret, idet den er indskreven i Fadets runde Bund, hvis derved afskaarne Segmenter bagefter er fyldte med Ornamenter. Det giver ikke nogen udadelig Inddeling af Fadets Flade. Men til-

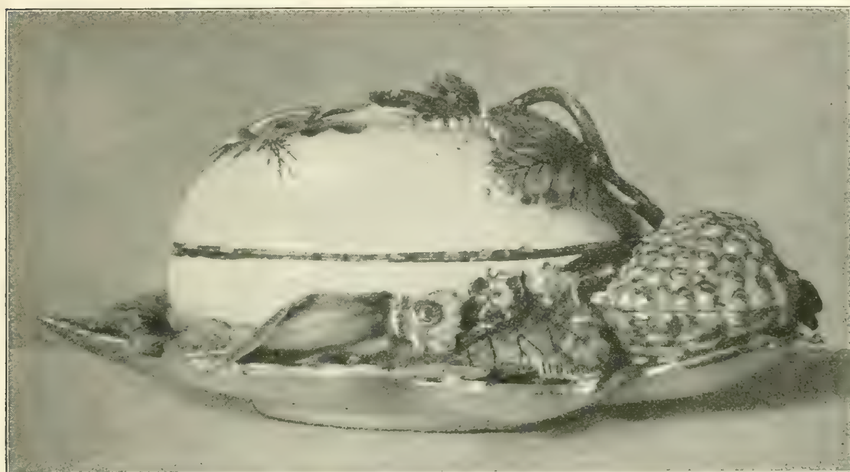

Fig. 21. Laagskaal (Bonbonnière?) af Fayence. Proskau, Schlesien, 18. Aarh. Erhvervet 1915.

trods for, at man kan anke herover, har Fadet dog en slaaende dekorativ Virkning i Kraft af sin velberegnede Fordeling af Lys og Skygge indenfor en Skala af den intensive blaa, hvormed det er malet. Vi nævner derefter i Flæng nogle faa af de andre Fayencer, hvormed vor Samling senest er bleven forøget. Fra England (Wedgwood? Leeds?) og fra det 18. Aarhundreds Slutning skriver sig to crême-gule smaa Terriner med Gennembrydninger i Laagene og med Laagknopper i Form af Blomster. Fra Bayreuth og fra det 18. Aarhundreds Begyndelse hidrører vort første Eksempel paa en Art, der fremkom som en Slags Efterligning af Böttgers brune Stentøj, men i Modsætning til dette bestaar af en svagt brændt rød Lervare med gennemsigtig Blyglasur, paa hvilken der er malet snart med Guld og snart med Sølv, nemlig et Par Kopper, der i Sølv paa den brune Bund er dekorerede med Kinesere i Stil med Herolds paa Meissens samtidige Porcellæn. Fra Proskau i Schlesien, hvor der i 1763 ved Hjælp af Arbejdere fra Holitzsch i Mähren blev op-

rettet en Fabrik, skriver sig en farverig Bonbonnière e. l. med Frugter og Blomster paa et bladformet Fad (Fig. 21), fra Warschau rimeligvis en Tallerken (Fig. 22), der er ornamentalt dekoreret i mørkeblaat, grønt, jærnrødt og Guld, og som velvilligt blev os overladt af en af vore Venner, der selv havde købt den som »Delft dorée«. Fra Spanien (Talavera de la Reina) stammer en hel lille Række Stykker, hvis Hidsendelse vi skylder en dansk Rejsende, et Fad, dekoreret med en Hund som Centrum for landskabelige Omgivelser, to firkantede Blækhuse og tre af de bekendte trekantede Beholdere til Salt og Peber, allesammen Brugsstykker af en primitiv Natur, men af den flotteste dekorative Virkning. Endelig er der nogle Stykker, som er af italiensk Oprindelse. En Tallerken eller rettere en stor Underkop med en lille Fordybning til Koppen, er dekoreret med en Tritonfamilie og betegnet GENTILI. P., d. v. s. udført i Castelli i Abruzzerne af en af Castelli-Fabrikernes berømteste Mestre, Gentili Carmine, f. 1678. Et Par Apotheker-Krukker fra Faenza og fra det 16de Aarhundreds Begyndelse (Fig. 23) maa, skønt navnløse, dog siges at bære Prisen. Den ene er i to Toner blaat og to Toner gult dekoreret med Granatæblemønstret, den anden i blaat, turkis og gult med store 6-bladede Blomster og Ranker; begge repræsenterer de et vigtigt Stadium i den Udvikling af den italienske Majolika, som det maa være vor Opgave at anskueliggøre med bestandig større Tydelighed, og at de to sjældne Stykker er blevne os tilbudte saa at sige ved Døren til en rimelig Pris, tør derfor betegnes som et Held.

Fig. 22. Tallerken af Fayence med ornamental Dekoration i mørkeblaat, grønt, jærnrødt og Guld. Warschau (?), 18. Aarh. Erhvervet 1915.

Men vi gaar over til at tale om en Række Erhvervelser, der tilsammen tagne tør kaldes det største Resultat, den vigtigste Begivenhed for vore Samlinger i det sidste Aar: vore Erhvervelser af GLAS paa den Nellemannske Auktion.

Da vi for 8 Aar siden overtog Ledelsen af Museet, stod ingen teknisk Afdeling af Museet længere tilbage end Glassamlingen. Alt, hvad den havde at rose sig af, var nogle smukke snegleformede schlesiske Konfektskaale. Derudover indeholdt den en lille Række nette, men ubetydelige bøhmiske Pokaler, som vi senere for Størstedelen har maattet skille ved deres Laag, da disse ikke var de oprindelige. En Del af de tarvelige norske Vinglas, der undertiden har nogen kulturhistorisk Interesse, men sjældent nogen kunstindustriel, fuldstændiggjorde den Gang denne yderst ufuldstændige Samling.

Vi manglede med andre Ord næsten alt. Senere har vi efter Evne

søgt at raade Bod paa denne Mangel med nogle Prøver paa de syriske emaljerede Glas fra Middelalderen, med nogle Stykker ogsaa af de tyske emaljerede Glas fra Renaissancen og navnlig med et Udvalg af venetianske Typer fra de tidlige til de sidste. Men med alt dette fattedes der os en Mangfoldighed af Arter, og hverken enkelte heldige Indkøb eller smukke Gaver formaaede at bringe denne Del af Museet blot tilnærmelsesvis paa den Højde, vi maatte ønske. Derfor greb vi den Lejlighed, den Nellemannske Samling

Fig. 23. To Apothekerkrukker af Fayence. Faenza, 16. Aarh.'s Begyndelse. Erhvervede 1915.

frembød. Samlingen bar, som man véd, sit Navn med tvivlsom Berettigelse; thi Talen var om Frederik VII's Samling, som den senere Besidder havde faaet skænket, og som han vistnok ikke havde forøget med et eneste Stykke. Vor første Tanke var at forsøge at forebygge, at denne nationale Samling kom til Auktion og maaske for Størstedelen berøvedes Landet. Om vort Museum kunde købe den under ét og dele den med de andre af vore Museer, hvis Interesser var engagerede i den, kunde det muligvis være ogsaa i dens Ejeres Favør, thi midt under Krigen var Udlandets Deltagelse i en eventuel Auktion naturligvis ikke aldeles given. Forhandlingerne om

en saadan Overtagelse af hele Samlingen kunde vi fra vor Side føre paa Grundlag af et nøje Kendskab til Samlingen, idet vi havde taget dens Ordning og Katalogisering i vor Haand. Forhandlingerne strandede imidlertid, og Auktionen blev berammet. Den kostede os mellem 11 og 12000 Kroner. Men med et eneste Slag blev da ogsaa vor Glassamling hævet til en Samling, der vel er liden endnu i Sammenligning med de store Museers, men alsidig og rig paa Stykker, der er langt over almindelig Rang, og med ikke faa Stykker af allerførste Rang i deres Art.

Fig. 24. »Krone-Pokal« af Glas. Udført til Minde om Chr. VII's Kroning. Norge, 1767. Gave fra *Kunstindustrimuseets Venner*. 1915.

Strax fra den første Afdeling af Auktionen, de norske Glas, erobrede vi Hovedstykket, Nr. 12, den store norske Krone-Pokal (Fig. 24), udført 1767 til Minde om Christian VII's Kroning og dekoreret med de oldenborgske Kongers Monogrammer, Regeringsaar m. m. Det hørte en Gang til vore højeste — men tilsyneladende ogsaa uopnaaeligste Ønsker at faa disse norske Pokaler repræsenterede, der med deres Forening af Knibninger og Slibninger indehaver i en Sum de Skønheder, som ellers maa søges hver for sig i venetianske og bøhmiske Glas. Efter faa Aars Forløb har nu gunstige Tilfælde skænket os ikke mindre end tre af disse Pokaler, som i deres Hjemland regnes til de dyrebareste nationale Skatte, og den sidste hører vel endda til de bedste, der i det hele findes. Fra den næste Afdeling, »Sverige«, fik vi Nr. 13, det elegant formede, men desværre meget »syge« Champagneglas fra Kungsholms gamle Glasbruk med Karl XII's kronede Spejlmonogram samt Nr. 14, den pragtfulde store »Remmare« (Fig. 25), ligeledes et Produkt af Kungsholm, men heldigvis næsten ganske uberørt af Sygdom. I den tredie Afdeling, »Danmark«, var der intet, som fristede os; i den fjerde, »Venedig«, kun Nr. 22, den dejlige Champagne-Pokal (Fig. 25, til venstre), der vel har en kunstig Fod af Sølv, men hvis slebne og diamantridsede Dekoration af Vinranker og Genier, tilføjet i Holland ca. 1675, er af allerførste Sort. I Afdelingen »Nederlandene« galdt vore Ønsker de to store, statelige »Rømere«, Nr. 23—24 (Fig. 26), begge med diamantridsede Grupper af Havguder og Genier, den ene dateret 1632, den anden 1645. Om dem vilde en Kamp have staaet paa en Auktion med europæisk Tilslutning. Nu naaede Budene ikke højere, end at vi kunde tillade os den Luxus at tage dem begge for at forebygge deres Adskillelse og bevare dem som Pendanter til hinanden. Af den nederlandske Afdeling erhvervede vi desuden Nr. 29, en Glaspistol, typisk for det legende Herredømme over Stoffet, hvortil

man i det 18. Aarhundred var naaet ogsaa andre Steder end i Venedig; fra den følgende Afdeling, »Sydtyskland«, Nr. 32—33, to af de tre skønne smaa Glas (Fig. 27), hvis Vaaben formentlig er tysk, medens de i Stilen iøvrig er venetianske. Fra den følgende Afdeling, »Schlesien«, tilsloges os Nr. 38, en høj Laag-Pokal med en matsleben Frise af Fugle og Blomster, 17de Aarh.'s Slutning (Fig. 28), endvidere Nr 39, en Pokal med Frederik IV's kronede Monogram, og Nr. 43, en Pokal med Juliane Maries Monogram i et sandt Fyr-

Fig. 25. Tre Glas fra den Nellemannske Auktion. I Midten en Römer (»Remmare«), Kungsholms Glasbruk, Sverige, ca. 1725. Til venstre en Champagnepokal, Venedig, ca. 1675 (dekoreret i Holland). Til højre en anden Champagnepokal med Friedrich Wilhelm I's Portræt i Guld, Potsdam, ca. 1735. Første og sidste Stykke Gaver fra *Kunstindustrimuseets Venner*. 1915.

værkeri af slebne Baldakiner, Baandværk, Guirlander, Slotte, Fugle, Egern, Blomster, Frugter, Ornamenter og hvad der ellers hører til en »Laub- und Bandelwerk«s-Pokal af den rigeste Art fra Schlesien og fra det 18. Aarh.'s Midte. Dette Stykke vil dog først senere tilfalde Museet. Thi en Privatmand tilbød at overtage det til Indkøbspris mod at forpligte sig til at *skænke* det ved sin Død til Museet, og skønt det krævede nogen Resignation at give Afkald indtil videre paa den ualmindelig skønne Pokal, syntes der os dog ikke at kunne være Tvivl om den Stilling, vi burde indtage til Forslaget. Fra Afdelingen »Bøhmen« erhvervede vi Nr. 44, en pompøs Laag-Pokal

Fig. 26. Römer af Glas med diamantridset Dekoration. Holland. 1632. Gave fra *Kunstindustrimuseets Venner*. 1915.

(Fig. 29) med det danske Rigsvaaben mellem Vildmændene og dertil et fransk Vers, et glimrende Arbejde fra ca. 1700, Nr. 46, en mindre Laag-Pokal med Frederik IV's kronede Monogram i en Medaljon under en Baldakin og mellem store Ranker, Nr. 47, et Glas med samme Konges Monogram og med rødt og Guld i det snoede Skaft, Nr. 49, en lille tragtformet, facetteret Pokal, ligeledes med rødt og Guld i Skaftet, Nr. 51, en Pokal med store Ranker, endelig Nr. 54, Afdelingens Hovedstykke, en herlig Laag-Pokal (Fig. 30) med fire Centrer for en rig ornamental Dekoration, i alle Maader et Mesterværk af ædel bøhmisk Glasslibning. Af de derpaa følgende sachsiske Glas købtes Nr. 68, den sjældne Pokal med et paasat Portræt i Glaspasta af Dronning Maria Josepha (Fig. 31), Nr. 70, en stor Laag-Pokal med en matsleben Kartouche, hvori en blanktsleben Hjort løber Takkerne af sig mod et Træ, endelig Nr. 74 a (udenfor Katalogen), en Pokal (Fig. 32), med en morsom Indskrift til Ære for Juliane Marie og iøvrig, ligesom de to foregaaende, kendetegnet lokalt ved den for Sachsen karakteristiske Anvendelse af tværgaaende Facetteringer. I Samlingens 10de Afdeling, »Thüringen, Hessen m. m.«, maatte vi desværre afstaa fra et Par Numre, som stod paa vor Ønskeseddel, for med fuld Kraft at kunne tage Konkurrencen op indenfor den følgende, meget vigtige Afdeling, »Potsdam«. Herfra hjemførte vi for det første to tidlige Stykker, Pokalen Nr. 85 fra ca. 1680 og Bægret Nr. 88 fra ca. 1700. Dernæst den elegante Champagne-Pokal Nr. 93 (Fig. 25, til højre) med Friedrich Wilhelm I's kronede Brystbilled i en Kartouche med Krigstrofæer, alt i Guld. Sluttelig Laag-Pokalen Nr. 94 (Fig. 33), ligeledes med Friedrich Wilhelm I's Brystbilled, her i en Medaljon omgiven af Ørne med Krone og Scepter og flankeret af Krigstrofæer, alt dybt skaaret og forgyldt, en berømt og med Rette eftertræbt, baade rig og sjælden Type, som ikke mange Museer kan rose sig af at besidde. I de sidste Afdelinger af Glassamlingen, »England« og »Bøhmen 1800 1850«, havde vi ingen Ønsker. Om Porcellænskrusene, som derefter solgtes til allersidst, har vi ovenfor talt. Naar man tager vore to kostbare Erhvervelser ogsaa blandt disse i Betragtning, bør det billigvis indrømmes, at Kunst-

Fig. 27. Glas i venetiansk Stil med ubekendt Vaaben. Sydtyskland. 17de Aarh.'s Slutning. Erhvervet 1915.

industrimuseet ved denne Lejlighed, hvor dets Indsats beløb sig til op mod Halvdelen af hele Auktionens Provenu, bidrog smukt til at sikre Landet en Rigdom af skønne Ting, hvoraf sikkert mange uden Museet vilde være blevne berøvede Landet for stedse.

Atter er det for en væsentlig Del *Kunstindustrimuseets Venner,* Takken herfor tilkommer. En Række af de monumentaleste Glas, vi ovenfor har nævnt, har de overtaget som Gaver til Museet, nemlig følgende af Auktionens Numre: 12—14—23—24—54—93 og 94.

Fig. 28. Laag-Pokal af Glas. Schlesien, 17. Aarh.'s Slutning. Erhvervet 1915.

Sammenlignelsesvis er det knap værd at nævne de Stykker, hvormed vor Glassamling ved anden Lejlighed er bleven forøget i det forløbne Aar. Men da de dog hvert især har sin Mission, et Hul at fylde i Samlingens indre Sammenhæng, og da vi desuden har gjort os det til Regel, at end ikke den mindste Ting indgaar i Museet uden i hvertFald flygtigt at nævnes (for altid at kunne findes) i vore Aarsberetninger, skal vi kortelig opregne ogsaa disse Stykker, nemlig et Par store Flasker med Skruelaag og ornamentale slebne Blomster (fra et Flaskefor, Bøhmen, 18. Aarh.), et Glas og to Flaconer med slebne Vaaben (i deres gamle Læderskrin, ligeledes Bøhmen, tidligt 18. Aarh.), et hollandsk Glas med Rococo-Dekoration og højt Balustre-Skaft, en Olielampe til at hænge, gennemstribet med hvide Traade i Glasset, venetiansk i Stilen, men paa Massen kendelig som spansk fra det 17. Aarh. eller det følgende.

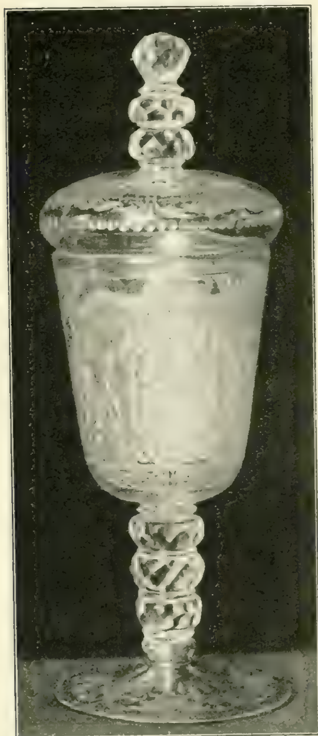

Fig. 29. Laag-Pokal af Glas med det danske Rigsvaaben. Bøhmen, ca. 1700. Erhvervet 1915.

Glas paa sin Vis er jo ogsaa EMALJE. Om en Samling heraf kan vi endnu ikke tale. End ikke af de mindre Brugsgenstande, hvortil Emaljen navnlig i det 18de Aarhundred blev brugt, Daaser, Necessairer o. l., har vi saa mange, at de endnu udgør en Samling. »So was muss man sich schenken lassen«, plejede Brinckmann at sige

Fig. 30. Laag-Pokal af Glas med fire Centrer for en rig ornamental Dekoration. Bøhmen, ca. 1715. Gave fra *Kunstindustrimuseets Venner.* 1915.

om den Slags Smaating, som det kan være en Nydelse at holde i sin Haand og se paa nærmeste Hold, men som kun i yderst ringe Grad kan gribe forskønnende ind i et Museums samlede Fysiognomi. Det er da ogsaa Gavmildhed, vi kan takke for de eneste Ting af denne Art, der er tilkomne: en nydelig lille Necessaire med Battersea-Emalje fra det 18. Aarhundred, der er os skænket af Hr. Direktør *Helge Jacobsen,* samt en kostbar Gulddaase »à quatre couleurs« med Landskab i Emalje paa Laaget, en Gave fra Frederik VI 1826 til Godsejer Jens Flensborg, udført i Frankrig og testamentarisk tillagt os i Arv efter Enkefru *Thea Fjeldskov.*

Det kan være Stedet her at nævne ogsaa nogle andre Smaating. Saaledes af *Elfenben* (af hidtil ubestemt Herkomst og Alder) en Stokkeknap med nøgne Kvinder i Rundrelief, en Gave fra Fru *Julie Fraenckel,* et smukt lille tysk Astrolarium, betegnet LIENHART MILLER 1622, to runde Portrætrelieffer i Profil af en Mand og en Kvinde (Fig. 34), det ene signeret *C.,* begge fra samme Haand og gennem den ejendommelige Signatur saavel som gennem Stilen røbende sig begge som Arbejder af den én Gang højtberømte *Jean Cavalier,* der mellem 1680 og 1707 var virksom ved næsten alle Europas Hoffer, og hvis yderst rutinerede, efter vore Dages Begreber dog noget udsvømmede Medaljon-Portræter, er spredte i mange Museer, saaledes i Berlin, Wien, Kassel, Braunschweig og Stockholm.

Ogsaa andre Smaating kan nævnes i denne Sammenhæng. Saaledes en smuk lille Model i *Træ* (Buxbom) til en Rococodaase i Sølv. Saaledes to *Miniature-Portræter* fra det 17. Aarhundred, indfattede i senere Broscher, begge forærede os af Frk. *H. Hoff.* Saaledes et Miniature-Maleri fra ca. 1700 med en Fremstilling af Venus og Bacchus, hvilket er et Indkøb til Museet, medens et københavnsk

Fig. 31. Pokal af Glas med Portræt i Glaspasta af Dronning Maria Josepha. Sachsen, ca. 1740. Erhvervet 1915.

Svendebrev fra 1822 atter er en Gave, idet det er foræret os af den altid opmærksomme Hofantiquar *Heppner*, Indehaver af Glenks bekendte Forretning paa Unter den Linden i Berlin.

Under Begrebet Smaating indgaar endvidere adskillige af de Sager, som er tilkomne i vor Afdeling af ÆDLE METALLER. En sindrig peruansk eller spansk tredobbel Venskabsring af Sølv, hvis Laas har Form af to Hænder, der griber hinanden, er os foræret af Hr. *Thorv. Sachs*. En Guldring med Himmeltegnene i Traad-Relief (efter Dalton's Katalog over Franks Ring-Samling i British Museum skal den være fra Guldkysten og ikke gammel), skylder vi Frk. *Anna P. Krarup*. Flere Smaating af Sølv, deriblandt et minutiøst graveret sydtysk Calendarium fra ca. 1700, et Signet med allehaande Redskaber til Ørenes og Neglenes Rensning, en firkantet Thedaase med et graveret kronet Spejlmonogram paa Bredsiderne og en Stjærne paa Smalsiderne samt Aarstallet 1762, er gennem Hr. Højesteretsassessor Lunn modtagne som testamentariske Gaver fra Frk. *Mathilde Aagaard*. Fra en Anonym er modtaget en Ske med plastiske Rococo-Ornamenter paa Skaftet og Bladet, udført i København 1775 af Johan Georg Hødrich. Indkøbt er et Armbaand af Guld med rhomboide Fatninger, hvori Masker i skaaret Lava, et italiensk Arbejde fra Empiretiden. Endvidere et ganske lille Hovedvandsæg af Sølv (for en Gangs Skyld virkelig formet som et Æg) med graverede Ornamenter fra ca. 1710—20 og et andet, vaseformet Hovedvandsæg med en Dreng med et Skjold paa Laaget og to Løver ved Foden. Endelig en Empire-Flødekande, betegnet København (180)9 og udført af Albrecht Folmer, samt et lille svensk Krus med Manschet og Fødder af Filigran, betegnet med et Mester-Mærke, der i 2den Udgave af Rosenberg er opført under Nr. 5448, uden at dog Forfatteren har kunnet sige andet eller mere om det end, at det er svensk, hvad Kruset med sin Stil bekræfter.

Fig. 32. Pokal af Glas med Juliane Maries Monogram. Sachsen, ca. 1755. Erhvervet 1915.

Fig. 33. Laag-Pokal af Glas med Friedrich Wilhelm I's Portræt i Guld. Potsdam, ca. 1735. Gave fra *Kunstindustrimuseets Venner*. 1915.

Foruden disse Smaating findes der heldigvis dog ogsaa et Par anselige Stykker mellem de tilkomne Sager i vor Sølvsamling. Et cylindrisk Nürnberger-Laagbæger paa tre

Kuglefødder og med kugleformet Laagknop i en Blomst af klippet Sølv (Fig. 35) er med sin Dekoration af ovale Medaljoner, hvori Profilhoveder og Frugtfestons skifter, en velkendt Type, som vi dog hidtil manglede i vor Samling. Med det Eksemplar, vi har faaet, kan vi siges at være vel tjente, skønt det ikke synes at høre til de tidlige af Arten. Det bærer foruden Nürnbergs Bymærke et Mestermærke, *I P* med en Stjærne under, som Rosenberg (Nr. 3258) med et Spørgsmaalstegn henfører til Jacob Pfaff. Først 1685 nævnes denne som »Geschworener.« Herefter skulde vort Bæger altsaa tilhøre det 17. Aarhundreds Slutning. Maaske forholder det sig virkelig saaledes; men Bægret ser rigtignok ud, som om det var fra den reneste Renaissances Tid. Det er ædelt af Bygning, enkelt i Inddelingen, og Drivningen — navnlig af Hovederne — er gjort med en Haand, der tumlede Værktøjet saa improviseret og aandfuldt, som var det ikke sværere at arbejde med en Punzel i Sølv end med en Pen eller en Blyant paa et Stykke Papir. Bægrets Mester har aabenbart været en rigtig Kunstnernatur. Med sit Anlæg for Drivning, et Anlæg, hvis første Forudsætning er plastisk Sans, har han slet ikke forenet nogen Sans for Sirlighed f. Ex. i Inddeling og Tegning. Rammerne, som findes omkring Drivningerne, er skæve, grundigt skæve: Kan hænde dog, det netop er paa Grund af denne Blanding af synlig Lyst og Ulyst til Arbejdet, Bægret virker saa friskt, som et Produkt ikke blot af en Tid, men af et rigtigt levende Menneske.

Fig. 34. Portræt-Relief i Elfenben, udført af *Jean Cavalier*, ca. 1700. Erhvervet 1915.

Ogsaa et Nürnberg-Arbejde er et Krus (Fig. 36), erhvervet paa Konferensraad Lorcks Auktion, som ellers ikke førte os i altfor mange Fristelser. Bemeldte Renaissancekrus, som hører til de polygone med de hjerteformede, ornamenterede Bukler, mellem hvilke Fladerne er fyldte med Graveringer (her Frugtfestons), er betegnet dels med Nürnbergs Bymærke, dels med et Mestermærke, der skal læses Tobias Wolf. Han blev Mester i Nürnberg 1604, og i Eremitagen, i Grünes Gewölbe, i Germanisches Museum er der konstateret Arbejder af ham. Blandt disse Arbejder findes flere »Skibspokaler« og »Buttenmännchen«; han har altsaa gærne arbejdet med de fantastiske Former for Drikkekar, i hvilke Renaissancetidens Tyskland fandt et sært Behag. Vort Krus, som formodentlig

er et tidligt Arbejde af ham, viser ham dog fra den sobreste Side og som en Tilhænger af Form-Traditioner, der gaar langt tilbage i det 16. Aarhundred. I den polygone Form med de hjertedannede Bukler er der endog en Rest af Gothik. Den reneste Renaissance er derimod Hanken med sin kvindelige Halvfigur og sin Mængde af smaa Voluter. En ualmindelig smuk Hank forresten! Skade, at man maa sige noget mindre godt om Laagknoppen, der er formet som en Fugl med udspilede Vinger. Den er formodentlig ikke en Gang den oprindelige. I hvert Fald er den ottebladede, klippede Blomst, paa hvilken den sidder, ikke gammel, hvad man bl. a. kan se deraf, at den er uforgyldt, medens Buklen underneden, ligesom hele Kruset udvendig iøvrig, har den gamle ægte Forgyldning. Indvendig er det desværre galvanisk forgyldt. Atter en lille Skavank! Naar vi trods de nævnte Fejl dog har erhvervet Kruset, er det for det første, fordi det iøvrig er meget smukt, i alle Maader rent i Typen, fortræffeligt behandlet, fortræffelig bevaret ogsaa, og dernæst fordi det for sin Ægthed har en Garanti, der aldrig er helt overflødig for Krus af denne Art i Betragtning af, at det vrimler af Forfalskninger af dem, derimellem yderst farlige. Det antydede Ægthedstegn er de saakaldte »Repunzerings«-Mærker fra Frihedskrigens Tid. Den Gang blev i Østrig og Grænselandene alt Sølv beslaglagt for at indsmeltes. Men man kunde mod en Afgift købe sit Sølv fri fra Smeltning, og Staten kvitterede da for Afgiftens Erlæggelse ved at stemple det paagældende Stykke med særlige Mærker. Det er dem, der bærer Navn af Repunzerings-Mærker. Der kommer naturligvis en Dag, hvor ogsaa disse forfalskes, — som alt andet. Den Tid er jo f. Ex. allerede til Dels forbi, hvor Videnskaben kunde smigre sig med at være ene om at agte paa Pironi-Mærkerne som Ægthedstegn for de italienske Majolikafades Vedkommende. Men foreløbig har Falsknerne altsaa ikke opdaget, at Repunzerings-Mærkernes Tilstedeværelse paa en Ting af Sølv er et Vidnesbyrd om, at Tingen i hvert Fald gaar tilbage til Frihedskrigens Tid, d. v. s. til en Tid, hvor endnu ingen kunde drage nogensomhelst Fordel af at forfalske Sølv fra det forrige eller de foregaaende Aarhundreder. Repun-

Fig. 35. Laag-Bæger af Sølv. Nürnberg *(Jacob Pfaff?)*. 17. Aarh.'s Slutning. Erhvervet 1915.

zerings-Mærkerne paa vort Krus er fra Lemberg. Dér har Kruset altsaa tilbragt i hvert Fald nogen Tid af sit Liv.

Endnu et Stykke Sølv var der i den Lorck'ske Samling, hvilket det var os magtpaaliggende at erhverve. Det var den smukke »Øreskaal« Nr. 417 (Fig. 37), som først blev os tilslaaet ved den ret høje Pris af 1715 Kr. Den bærer Hamborgs Bymærke og desuden et Mestermærke, som skal læses Wolfgang Spitzenberger. Paa Undersiden af Bunden er graveret et greveligt Monogram tilligemed Ind-

Fig. 36. Krus af Sølv. Nürnberg *(Tobias Wolf)*, 17. Aarh.'s Begyndelse. Erhvervet 1915.

skriften *1675 — 22 September*. Mange Aar ældre, end Indskriften forkynder, kan Skaalen næppe være; men Indskriften og Monogrammet er dog sikkert en Tilføjelse, for hvilken Skaalen ikke fra først af kan være bestemt. Ubegrænsede af Drivningen, henviste paa at dekorere i og for sig, virker Graveringerne paa Bundens ellers blanke Flade noget magert og tørt. Men de er jo kun synlige, naar man endevender Skaalen; staar denne paa sine Ben, ser man kun de drevne barokke Blomster, hvormed den iøvrig er dekoreret, og som svarer saa godt til dens to barokke Øren.

I vor Afdeling af UÆDLE METALLER er Forøgelserne talrigere, end de plejer at være, hvilket overvejende skyldes en hel lille

Række nordtyske eller danske Malmstager, der er indkøbte dels parvis, dels enkeltvis. Store Rariteter er der ikke derimellem, alle hører de til de gængse og lidet kostbare Typer, som man tør tillade sig at have staaende fremme, ubeskyttede af Glas og Laas. Næsten som en Mærkelighed ved dem kan det dog anføres, at de alle utvivlsomt er ægte, virkelig gamle. Det kan man ikke alene se paa dem ved at sammenligne dem med falske (og paa Lejlighed hertil behøver man aldrig at være forlegen; thi intet forfalskes i saadanne Mængder som de gamle Malmstager); men man kan ogsaa slutte det af visse Omstændigheder, under hvilke de er købte, men som det forbyder sig at omtale her. Et stateligt Arbejde af Messing er et stort Skrin med Rococo-Ornamenter, som er os skænket af Fru *Ørsholm*, et yderst sirligt Arbejde, et lille Soluhr fra det 18. Aarhundred med rige Rococo-Ornamenter graverede paa Planet. Endelig er vor Malm- og Messingsamling bleven suppleret med en Lyse-

Fig. 37. Øreskaal af Sølv. Hamborg *(Wolfgang Spitzenberger)*, ca. 1670. Erhvervet 1915.

sax af sydtysk eller italiensk Oprindelse, en »Karyatide-Sax«, som vi kalder dem, fra det 17. Aarhundred, funden ved Udgravningerne i Christiansborg og foræret os af Slotsarkitekten, Hr. *Thorvald Jørgensen*.

Af Tin har vi kun en enkelt Ny-Erhvervelse at notere, en saakaldet »Riddertallerken« fra det kgl. Skydeselskab i København. Paa Kanten er graveret Indskriften: *For een Wiis og Wacker Skytte — Blev ieg endelig til Bytte — Jacob Schøning — d. 3 Maji A° 1752*)*; i Bunden ses en Herre i Tidens Dragt, skydende til Skive i Skydeselskabets Have. Det var vel nok den smukkeste af de »Skydebane-Tallerkener«, der solgtes ved Lorcks Auktion, i hvert Fald den, vi havde udset os som den bedste Prøve paa Arten. Ved et af de Luner, paa hvilke, som ovenfor sagt, de københavnske Auktioner er saa rige, fik vi den for kun 41 Kroner, medens de andre Tallerkener af Rækken betaltes henholdsvis med 80—100—205—350 (!) og 400 (!!) Kr.

Alle de her nævnte nye Ting af uædle Metaller fordunkles dog

*) Nævnte Jacob Schøning maa antages identisk med den J. S., der i 1757 blev Oldermand for Murer- og Stenhuggerlauget, og som har tegnet Laugets Lade i Form af et Palads.

ganske af et Stykke i forgyldt Bronze (og Marmor), som Museet har modtaget som Gave af en Dame, der ikke ønsker sig nævnt. Det er et Uhr fra Ludvig XVI's Tid (Fig. 38), betegnet *Roque — Paris*, taarnagtigt bygget i to Etager. Den underste har Form af en aaben Søjlehal, mellem hvis fire Søjler af Marmor med Baser og Kapitæler af Bronze en nydelig lille Blomsterpige i Biscuit har Plads. Den øverste indeholder Uhrværket, som er lagt blot ud fra den rigtige Betragtning, at det er i høj Grad værdigt til at ses. Uhret er, hvad man paa engelsk kalder en »revolving band«, d. v. s., at »Skiven«, her to Emaljeringe med Time- og Minut-Tal, roterer, medens Viseren er det faste Punkt. Det hele krones af en lille Kineser, der, ligesom Blomsterpigen, er af Biscuit og sidder under en Paraply af Bronze. I sin Idé, om det ellers kan siges at have nogen, er Uhret unægtelig noget bizart. Men i sine Forhold er det fortrinligt, og Arbejdets Kvalitet er hævet over enhver Ros. Den, der har udført det, har været besjælet af Lyst til at gøre det hele saa fint og prydeligt som muligt. I de gennembrudte Gallerier, som kranser Etage-Adskillelserne, i Kæderne og Klokkerne, der hænger og skygger som en Baldakin omkring Toppen af den øverste Etage, i det tavlede Guld i Søjlehallen, i de fine Fødder: overalt er Bronzen ciseleret af en Haand, der havde en Nydelse af at hengive sig i Arbejdet.

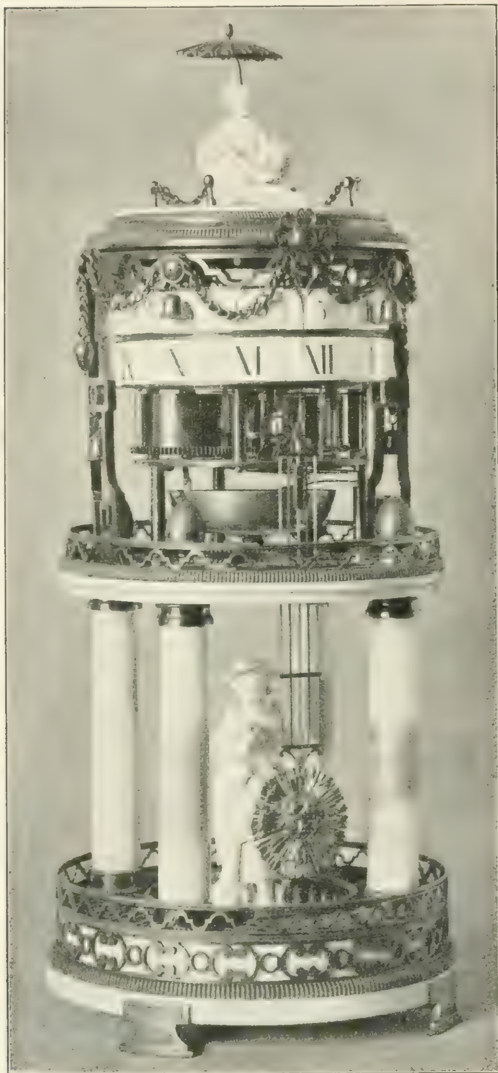

Fig. 38. Uhr af Marmor og Bronze og med to Figurer af Biscuit. Udført af *Roque*, Paris, ca. 1780. Anonym Gave til Museet. 1915.

Efter for nogle Aar siden at være bleven godt forøget ved et enkelt større Indkøb, har vor Samling af JÆRN ved Skæbnens Ugunst

staaet stille. Nogle middelalderlige Skrin har i de sidste Aar været de eneste vigtigere Erhvervelser, og i Aar er der i denne Afdeling kun tilkommet et eneste Stykke, endda et Brudstykke, formentlig et Beslag til Permen af et persisk Bind fra det 16.—17. Aarhundred. I Museet er dette Stykke blevet anbragt i vor Montre med andre islamitiske Metalarbejder. Hvis der en Gang kan føres Bevis for, at dets Bestemmelse har været saaledes som antydet, vil det maaske være naturligere at anbringe det imellem de islamitiske Bind-Arbejder i vor BOGBINDS-SAMLING.

Fig. 39. Bind af Kalveskind, blindtrykt og med Sølv, som er »draget op«, men ikke trykt. Formentlig dansk Arbejde. Foran i Bogen en Tilegnelse fra *Henrik Rantzau* med Aarstallet *1577*. Erhvervet 1915.

Hvad nu denne angaar, har der ogsaa i den været temlig stille i det forløbne Aar. Efter dens store Forøgelse for to Aar siden kunde højst en Lejlighed som Auktionen efter Emil Bloch begrunde nye Indkøb til den. Store Forpligtelser paabød denne Lejlighed os dog ikke. Flertallet af gode Bogbind i den Bloch'ske Samling var franske Bind fra det 19. Aarhundreds første Halvdel, netop Bind af den Art, med hvilken vi for to Aar siden blev bedre forsynede end maaske noget andet Kunstindustrimuseum i Verden. Vi kunde da indskrænke os til at tage ganske enkelte af de Bloch'ske Bøger, som af en eller anden Grund havde særlig Interesse for vor Samling. Det galdt f. Ex. Katalogens Nr. 3023, et blindtrykt Kalveskindsbind (Fig. 39) med Signatur *CM* i Rullen og med et Midtfelt, hvori Sølvet er »draget op«, men ikke trykt; thi med sin halvfærdige Tilstand viser dette Bind, som har tilhørt Henrik Rantzau og indeholder en Tilegnelse fra 1577 fra hans Haand, at det maa være udført her i Danmark. Danske var ogsaa de andre Bind, vi erhvervede ved denne Lejlighed: Katalogens Nr. 3696—97: Biblia paa Dansk. Kbhvn. 1740, »Spejlbind« med bred forgyldt Ramme omkring et marmoreret Midtfelt, Katalogens Nr. 3779: Kingos Ny Kirke-Psalme-Bog. Kbhn. 1741, Bind af sort Maroquin med rig Forgyldning af Smaastempler, Katalogens

Nr. 3781: Evangelisk-christelig Psalmebog. Kbhn. 1837, Bind med blindtrykt Dekoration *à la cathédrale,* interessant som et dansk Exempel paa Arten og som nøjagtig tidsbestemt gennem den Dato, det bærer: *d. 1. Jan. 1838.*

Fra vor TEXTILSAMLING har vi som sædvanlig et Antal smukke Gaver at notere. Først nogle Ting af orientalsk Karakter: et Balkan-Broderi, Silke paa Lærred, der er en Gave fra vor ny Formand, Hr. Baron *Otto Reedtz-Thott,* og et Par græske (eller armeniske?) Broderier, ligeledes Silke paa Lærred, det ene udelukkende i rødt, som vi skylder Hr. Arkitekt *Sv. Risom.* Dernæst en Række danske Ting, om hvilke vi unægtelig er bedre underrettede. Om en »Knædug« i Hedebosyning (»Baldyring«, dateret 1846) meddeler Overbringerinden, Frk. *Anna Petersen,* at den »skænkes til Museet af Frk. *Maren Petersen,* hvis Moder, Kirsten Niels Datter (senere gift med Gaardejer Claus Simonsen, Krængebjerggaard, Jydstrup ved Ringsted), har tilvirket den efter egen Tegning og af Garn, hun selv havde spundet.« Et »Stilleben« af Tøj og Chenillesyning i gammel forgyldt Ramme, skænket af Frk. *Louise Fenger,* beretter selv om sin Oprindelse, idet det er signeret *Louise Witmack 1824.* Om et Lommetørklæde i Franskbroderi med tunget Kant oplyser Giverinden, Frk. *Anina Heckscher,* at hun selv har syet det i 1855, da hun var 15 Aar gammel. Et andet Lommetørklæde af lignende Art, men fra ca. 1830 og kantet med en Tøndersk Knipling, har vi modtaget fra Enkefru Pastorinde *Augusta Høyrup,* Svendborg. Et trekantet Tørklæde med ualmindelig fortrinlig »Klostersyning« fra det 18. Aarhundred skylder vi Frk. *Benzon.* Endelig er en broderet Sofapude efter Tegning af Christen Købke og stammende fra hans Hjem, skænket os af hans Søn, Hr. fhv. Expeditionssekretær *Peter Købke.* Den har faaet Plads i Freunds Sofa i den Stue, der er viet de gamle danske Kunstneres dekorative Arbejder, og som ikke mindst Købkes Vægmalerier gør til et dyrebart Sted for alle Danske.

Af de *Indkøb,* hvormed Textilsamlingen er bleven forøget, falder kun to paa Kniplingssamlingen, nemlig en bred Sølvknipling og et større Stykke af en spindelvævsagtig »Binche«, begge fra det 18. Aarhundred. Til Gengæld har vor Samling af nordisk Almue-Textil faaet anselige Forøgelser. Fra Skaane og tilhørende det 18. Aarhundreds Slutning er to Stykker »Rødlakan« med geometriske Mønstre; fra Egnen om Christiansstad og tilhørende Tiden omkring 1800 er to sammenhængende Hynder, broderede med broget Uldgarn paa sort Klæde. Fra Finland (Laukas) og betegnet *1806* er den første Prøve, vort Museum har kunnet erhverve, paa de finske Tæpper (de saakaldte »Ryer«), der er blevne saa vanskelige at opdrive, efter at man baade i Finland og i Sverige er bleven sig Skønheden i deres Stof og Farver bevidst og skinsygt vaager over at bevare dem for sig selv. Det er Intendenten *Axel Nilsson* i Gøteborg, vi skylder Tak for, at han har skaffet os dette Stykke. Endelig er der af Almue-Vævninger tilkommet 6 slesvigske Senge-Omhæng, vævede af Linned og Uld, saakaldte »Beiderwande« (beider = zweierlei, d. v. s. dobbeltsidige). Vi havde i Forvejen et Figurtæppe af Arten.

I de tilkomne 6 Stykker er Mønstrene (Fig. 40) planteornamentale med Iblanding af Enhjørninger, Løver, Fugle. Formodentlig har disse Mønstre deres Forbilleder i sachsiske og andre Linneddamasker fra det 17. og 18. Aarhundred, hvis Mønstre atter gaar tilbage til 2—300 Aar ældre orientalske og italienske Silkestoffer. Forbavsende er det alligevel at se de ædleste Renaissancemotiver med Elementer fra Orientens Middelalder bevarede i næsten ufordærvet Form i slesvigske Bondevævninger fra Barokkens og Rococoens Tidsalder.

Fig. 40. »Beiderwand« (vævet Senge-Omhæng). Slesvig. 18. Aarhundred. Erhvervet 1915.

En hel anden Verden tilhører den sidste af Aarets Erhvervelser til vor Samling af gamle Textilier. Det er et hollandsk Blomsterbroderi (Fig. 41), syet med farvede Silker paa olivengrønlig Silke og indfattet i gammel Ibenholtramme. Hvad det forestiller er snart sagt. En fliget Tulipan i rødt og gult, en hvid italiensk Anemone, en »Vibeæg« (Fritillaria Meleagris) i en Vase af ubestemmeligt Stof: det er alt. Bag paa Træbeklædningen af Broderiet sidder der en Seddel, paa hvilken der med en gammel Haandskrift er skrevet: *Een Blompot gebor . . . it door Clara Valchenier, behoort A. S. Valchenier.* Paa Blomstervasen er der et Vaaben og derunder et Baand, paa hvilket Navnet *C. Valchenier* er skrevet (syet). Endnu en Gang forekommer dette Navn syet som Signatur, nemlig under Kanten af det Bord, paa hvilket Vasen staar. Her er det dog beskedent sat under et andet Navn, der ikke tydeligt kan læses, men hvis *F. v. P* . . . . antagelig betyder den Maler, efter hvis Billed Broderiet er udført. En tilføjet Datering: *1650* — $^{7}/_{12}$ gælder trolig-

vis Broderiet, ikke Forbilledet. Stor Afstand i Tid kan der dog næppe være mellem dette og hint. Stilen i Broderiet er netop de hollandske Blomstermaleres fra ca. 1650, og kun en Samtidig har kunnet gaa saa forstaaelsesfuldt ind paa denne Stil og klare alle Vanskeligheder ved at omsætte den fra Oliefarve til Silke.

Det er vanskeligt at sige, hvad der gør dette Blomsterbroderi saa bedaarende, at ingen ser det uden at forelske sig deri. Det har na-

Fig. 41. Blomsterbroderi i Silke i Ramme af Ibenholt. Betegnet: *Clara Valchenier. 1650.* Erhvervet 1915.

turligvis en Charme deri, at det paa én og samme Tid er ganske fordringsløst og kunstnerisk gør mere Fyldest end mangt et samtidigt Maleri med Blomster. Dets Charme beror sikkert ogsaa paa, at det har haft Held til at naa til Nutiden i ganske urørt Stand. Det sidder i sin skønne gamle Ramme, og i Rammen sidder endnu det gamle, buklede Glas, hvis grønlig-gyldne Tone vistnok ikke er uden Indflydelse paa det fortryllende fine Farvespil, hvormed Broderiet forlyster Øjet. Selv er Broderiet udført med ganske tynde Silker, der hver for sig er ganske umalerisk, virkningsløs tør som en Traad.

Men anvendte i Smaasting, der er syede saa tæt som blot tænkeligt ved hinanden — i Blomsterne følgende Formen, i Vasen og Bordet derimod udelukkende lodretgaaende — fanger disse Silketraade, hvori der er den mest forbavsende Rigdom paa Nuancer, en Glans af Guld og Sølv, som kaster et magisk-malerisk Solskær over Blomsterne og faar dem til at synes berørte af en eller anden poetisk Magt. Blander sig nu heri Lysbrydningerne fra den blanke Silkebaggrund, hvis grønlige Tone i skiftende Belysninger changerer i det gyldne, saa er det, som rørte der sig under det gamle Glas en uendelig rigere, en langt mere raffineret Glæde over et Par Blomster i en Vase, end nogen nøgtern Kunstner i vore Dage er i Stand til at føle, og kommer hertil det Under, at dette Indtryk ikke skyldes Strøg med en Pensel, men Tusinder og atter Tusinder af Sting med en Naal, saa er det ikke mærkeligt, at denne Skønhedsglæde fra en svunden Tid smitter Beskueren, paa samme Tid som det dybt taalmodige Arbejde, den har avlet, fylder ham med Beundring. Hun var formodentlig kun en Dilettant, den Dame, der signerede dette Broderi. Men i hvert Fald her i Danmark har hendes Navn, *Clara Valchenier*, gyldigt Krav paa at være kendt og husket i Fremtiden. Thi det er knyttet til et Stykke kvindeligt Kunsthaandværk, der næppe har sin Lige i Landet, selv om vort Museum, det eneste Tilflugtssted for sligt, just mellem sine seneste Erhvervelser af moderne Kunstindustri er blevet et kvindeligt Arbejde rigere, der, om end i en helt anden Forstand, i Sandhed heller ikke mangler Poesi.

Vi plejer at omtale vore Indkøb af *moderne Kunstindustri*, navnlig Danmarks, allerførst i vor Aarsberetning. I Aar nævner vi dem sidst. Deri vil næppe nogen, der iøvrigt følger vor Virksomhed med Opmærksomhed, se et Tegn paa, at de moderne danske Arbejder skulde være traadte i Baggrunden af vore Interesser. Tværtimod. Da Genopstillingen af Museet efter dets Magasinering paa Grund af Krigens Udbrud begyndte, stod det os klart, at denne Lejlighed burde benyttes til at skaffe de moderne danske Arbejder bedre Udstillingsvilkaar, end de hidtil havde haft, bedre Muligheder ogsaa for at kunne suppleres i kommende Aar. Rigtignok kunde det ikke ske uden paa Bekostning af de moderne udenlandske Arbejder i Nabosalen, eftersom denne for Størstedelen maatte rømmes, hvis de danske skulde skaffes mere Plads. Men dette Offer var det ikke vanskeligt at bringe. Vi har allerede faaet Museets Indkøb paa Verdensudstillingen 1900 af Ting som Gaillards store Skab, de Feures forgyldte Møbler og meget andet af den samme Moderetning tilstrækkeligt paa Afstand til at se, at i hele denne *Art nouveau*-Bevægelse var der ingen Velsignelse, i hvert Fald lidet at lære for vort eget Kunsthaandværk. Har *Art nouveau*-Bevægelsen nogensinde haft en Mission, saa er den i hvert Fald endt. Fremtiden faar afgøre, om den kan finde noget stedse forbilledgyldigt i det, vi nu har magasineret. For os har der ikke været Tvivl om, at disse Stilfrembringelser uden Individualitet maatte vige Pladsen for danske Ting af ganske anderledes personlig Værdi. Det er nu kun Firsernes og Halvfemsernes franske Keramik, Chaplet's, Massier's, Dalpayrat's,

Lachenal's, Delaherche's, Bigot's Stentøj, Gallé's, Tiffany's og Koepping's Glas, Ahsbee's og Lalique's Smykker, Brateau's Tinsager, Cardeilhac's og Falize's Sølvsager, som repræsenterer det moderne Udland i Museet, og der skal opstaa banebrydende Individualiteter i Rang med disse, før Museet — saalænge dets nuværende Ledelse er i Live — lader sig friste til paa Ny at sætte Penge i den moderne fremmede Kunstindustri.

Overfor Sveriges og Norges nyere Kunstindustri vil vi naturligvis iagttage samme Forsigtighed. Men det bør dog siges her, at hvad vi besidder af vore Dages Kunsthaandværk af vore Frænder mod Nord, har ikke beredt os nogen Skuffelse. Carl Larssons store Gobelin, Gerh. Munthes Tæpper, Erik Werenskjolds og Thornes Broderier: intet af dette er i figurlig Forstand falmet gennem Aarene; thi uafhængigt af Modens og Smagens Bevægelser er det altsammen opstaaet som Udslag af en Række kunstneriske Individualiteter. Et svensk Navn kan vi i Aar føje ind i denne Række. Det er Frk. *Ingeborg Wettergren,* af hvem vi har erhvervet det Broderi, hvortil der ovenfor sigtedes, da Talen var om Clara Valchenier og hendes gamle Blomsterbilled i Silke. Ogsaa Frk. Wettergren er for saa vidt Dilettant, som hun er uden Skole. Hun kan ikke tegne, og hun har heller ikke i almindelig Forstand noget Mesterskab i at sy. Men de eneste kunstneriske Midler, hun kender, er Synaal og Silke. Hun syer ikke i Stedet for at tegne; hun syer, som man synger eller nynner, »um sich persönnlich zu befreien«, af indre Trang til at give indre Stemninger Udtryk. Og hun naar med sine nødtørftige Midler, hvad mangen Maler forgæves har tilstræbt gennem den mest komplicerede Teknik. I hendes sarte Linjer af Silketraade, som spinder sig tyndt og uden synderlig Frastandsvirkning over Broderigrundens Flade, smykkede hist og her med skinnende Smaaperler af gyldent eller farvet Glas, smægter der en skønhedstørstig Sjæl, fra hvilken Linjerne laaner Menneskevarme, og som gør dem levende, aandende, pulserende, rhythmiske. Det er vanskeligt at vide, hvad det egentlig forestiller, det Broderi, vi har erhvervet af denne, af Helbred desværre skrøbelige og derfor lidet produktive og atter derfor lidet kendte Kunstnerinde. Man ser en langlemmet, let drapperet Ungpigeskikkelse, der med eller trods sin Glorie af Guldperler kan betyde noget af alt: Ungdommen, Foraaret, Æventyret. Hun træder paa Blomster. Omkring hende gentager Blomster, Børn og Dyr i deres Bevægelser Rhytmen i hendes egne Bevægelser, en egen lang Rhytme, der paa én og samme Tid er smeltende og spænstig, svag og ubøjelig. Et Par Stjærner staar skinnende paa Himlen bag hende. En fantastisk Fugl flyver i Luften over hende. Et kerubformet Jærtegn viser sig i Horisonten. Alt imedens Roser fødes fra hendes Fingre og daler som Dug fra hendes Hænder. Aldrig, tør man sikkert sige, er Længsler slupne saa levende fra en Synaal, som her.

Dette er vor eneste Erhvervelse af svensk Kunsthaandværk fra den sidste Tid. Et Par norske Arbejder, vi har købt, kan knap kaldes Kunsthaandværk. Det er to Nature-Morte-Billeder i Fresco, mesterligt malede af *Lofthus.* Da vi købte dem, var det med Tank-

en paa vort nye Hus. Vi tænkte os dem indmurede i en kalket Væg, maaske paa hver sin Side af en lille Døraabning med kraftig Karm af brunt bejtset Træ. Det var nemlig vor Mening bl. a. med det nye Hus, at det her og der skulde give Anvisninger paa mange glemte gode Maader, paa hvilke man med smaa Midler kan smykke sit Hjem. Ingen Opgave kan være naturligere for et Kunstindustrimuseum. Og dog er den alle Steder forsømt for blot at samle, — i bedste Fald ogsaa det eneste, hvortil de Bygninger egner sig, i hvilke Museerne hidtil har været til Huse. Om vor nuværende Bygning endda var brugbar dertil! Men end ikke i de nye og nette Montrer, som vi har ladet udføre i det forløbne Aar til en Del af vore danske Samlinger, kommer disse virkelig til deres Ret. Der ruger et Mørke over vore skumle, danske Sale, som vi er ude af Stand til at jage paa Flugt. Vi skal nu berette om de sidste Ting, vi har maattet begrave i dette Mørke.

Om disse Ting, som iøvrig ikke er mange, skal vi fatte os kort, idet vi efter Sædvane gaar ud fra, at de er velkendte. Et mægtigt Bogbind i Kalveskind, dekoreret med Plade- og Haandforgyldning samt Blindtryk, indeholdende Kunstforeningens Bog om Skovgaards Fresker i Viborg, udført af *Jakob Baden*, er af *Industriforeningen* bleven skænket til Museet. Af Fabriken »*Aluminia*«'s Fayencer, der hidtil var altfor tyndt repræsenterede, tog vi ved Nyordningen af de danske Sale Anledning til at erhverve en Række større og repræsentative Arbejder, 3 Børnefigurer med Guirlander, 3 store Krukker og et Fad. Af *Den kgl. Porcellænsfabriks* Stentøj med de mesterlige Monteringer i Metal af *Georg Thylstrup* indkøbtes atter et Par Stykker. Ogsaa *Bing & Grøndahls* Stentøj fik en smuk Supplering. En lille Skaal med svær Skærv og dekoreret bredt og kraftigt med en Fugl paa en Gren skyldes *Knud Kyhn*. Syv Stykker, de fleste smaa og umiddelbart uanselige, men alle kendelige paa et ægte kunstnerisk Haandelag i den Maade, paa hvilken de er smykkede med Ornamenter i blaat, graat og sort, er Forsøgsarbejder af Arkitekten *Carl Petersen* og sikrede Museet som Erindring om den altfor korte Tid, han viede Fabriken sine sjældne dekorative Evner. Endnu et Par Arbejder har vi faaet fra Bing & Grøndahl, idet vi som Gave fra Fru *Harriet Bing* har modtaget en af hende selv udført smuk Skaal af hvidt Porcellæn, hvis enkle og diskrete Pryd er en Krans af udgraverede Kirsebærblomster med transluicide Virkninger imod Lyset, og ved Køb er erhvervet en Krukke, der af Fru *Bloch Jensen* er dekoreret under Glasur med »Gæslinge«. Endelig er den stadig voksende Samling af moderne dansk Keramik bleven forøget med nogle Arbejder. Et enkelt af disse er af kolossale Dimensioner. Det er den mægtige Ørekrukke med hulformede Frugter og Blomster af *Th. Bindesbøll*, der paa hans Udstilling i Museet 1909 blev almindelig anerkendt som det pompøseste Resultat af hele hans keramiske Virksomhed. Dens Ejer, Hr. Overretssagfører *L. Zeuthen*, besluttede sig den Gang til at testamentere den til Museet. Naar han nu har skænket den til dette i levende Live, har vi foruden de nærmestliggende Grunde til at glæde os derover ogsaa den, at vi derved er blevne satte i Stand til at forsikre Giveren om vor oprigtige Taknemlig-

hed for denne generøse Gave. I dens Nærhed tager, selv for Tanken, et Par Smaafigurer af Stentøj, hvilke vi har erhvervet af *N. Hansen Jacobsen*, sig lidt uanselige ud. Saa smaa, de er, saa fremragende er dog disse Arbejder. Paa Ny har deres Kunstner vist, at der gennem et Stentøj af saa farveudsøgt Natur, som hans, kan tilføres den plastiske Skitze rigere maleriske Virkninger, end den kan naa i noget andet Materiale, Bronzen end ikke undtagen.

Til det fuldt færdige plastiske Arbejde i lille Maalestok er og bliver derimod naturligvis Bronzen det bedst skikkede Materiale, navnlig naar den falder i Hænder, der forstaar at forædle den saaledes, som *Jean Gauguin* har forstaaet det i de to nydelige Dyrestatuetter, vi har erhvervet som Prøver paa hans udmærkede Patineringer. Andre moderne Arbejder i uædle Metaller har vi ikke i Aar at notere. Og af Arbejder i Sølv er der kun faa, nemlig en dreven Daase, der med sin originale ovale Form og tilspidsende Laag har kostet Kunstneren, *Kastor Hansen*, et ualmindelig vanskeligt og taalmodighedskrævende Arbejde, samt to Kander, hvis fornemme, enkle Skønhed er et Produkt af *Johan Rohdes* Sans for gennemkultiveret Form og Firmaet *Dragsteds* fuldendte Forstaaelse af det Haandværks Pligter, som stræber ud over Dagen.

Med en Gobelin-Prøve af Frk. *Louise Dahlerup* efter en blaaøjet Kvindeprofil af *Joakim Skovgaard*, udført som forberedende Arbejde til den første Christiansborg-Gobelin, der forhaabentlig ikke bliver den sidste, skal vi slutte, idet vi tilføjer, at Skovgaard har gjort os den Glæde at skænke os Forbilledet til denne Prøve. Men hans Tegning hører iøvrig til Bibliotheket, og derom mere i det følgende.

B. BIBLIOTHEKET.

(Meddelt af Bibliotheksassistent M. Weber).

Til Bibliothekets Forøgelse er der i det forløbne Aar anvendt 5,276 Kr. og indkommet adskillige Gaver. Bogsamlingen talte ved Aarsskiftet 5694 Værker med 6586 Bind (mod 5552 Værker med 6448 Bind ved samme Tid ifjor). Billedsamlingen blev forøget med 1225 Blade paa 901 Kartoner.

Da det forløbne Aars Bogmarked ikke har været særlig rigt paa Nyheder af Interesse for Bibliotheket, har dette benyttet en Del af sine Midler til Erhvervelse af nogle ældre og kostbare Værker, som det har savnet; heraf kan fremhæves *Kondakow*: »Sammlung Swenigorodskoï, Byzantinische Zellen-Emails« og *Rathbone:* »Old Wedgwood«. Blandt de indkøbte Nyheder skal nævnes *Schubring:* »Cassoni« og *Schulz:* »Die persisch-islamische Miniaturmalerei«. Til dette Aars vigtigere Erhvervelser hører endvidere en Række originale Blade, indkøbte til Samlingen af »Danske Kunstneres dekorative Tegninger«. Deriblandt bør bemærkes: Udkast af *Valdemar Andersen* til hans bekendte Vægdekoration i Danmarks Bygning paa den baltiske Udstilling, en Del Tegninger til de Stentøjsarbejder, som Arkitekt *Carl Petersen* og Frk. *C. Olsen* har udført hos

Bing & Grøndahl, en stor dekorativ Tegning af Hr. *Jens Lund*; endelig en Samling Blyants- og Pennetegninger af *E. Rondahl*, for Blyantudkastenes Vedkommende Forarbejder til den afdøde Kunstners Illustrationer i »Tidsskrift for Kunstindustri«, i mange Tilfælde bedre skikkede end selve de endelige Tegninger til at give baade et Indtryk af Tingene og af Kunstnerens Talent.

Bøger og Blade er skænkede til Bibliotheket af Hr. *Frode Andersen*, Hr. Kunsthandler *M. Arnbach*, Hr. Museumsdirektør *Gaëtano Ballardini* (Faenza), Hr. Amanuensis *Arvid Bæckström* (Stockholm), Hr. Litograf *Cato*, Hr. Cand. phil. *Victor P. Christensen*, Hr. Hofjuvelér *Dragsted*, Hr. Maler *Poul Fischer*, Hr. Maler *Achton Friis*, Frk. *F. Garde*, Hr. Museumsdirektør *H. Grosch* (Christiania), Hr. Direktør *Emil Hannover*, Hr. Antikvitetshandler *Max Heppner* (Berlin), Hr. Museumsassistent *Thor Kielland*, Hr. Bogbinder *Anker Kyster*, Hr. Konservator *Einar Lexow* (Bergen), Hr. *L. Chr. Nielsen* (Svendborg), Hr. Intendent *Axel Nilsson* (Göteborg), Hr. Prof. *C. Nyrop*, *O. Oehlenschlägers* Eftf., Hr. Magister *Jørgen Olrik*, Hr. Generalkommissær *Fred. Riise*, Hr. Museumsdirektør *Ernst Sauermann* (Flensborg), Hr. Grosserer *I. V. Schmith*, Hr. Professor *Rich. Stettiner* (Hamborg), Hr. *van Stolk* (Haag), Hr. Dr. *Gustaf Upmark* (Stockholm), Hr. Amanuensis *Erik Wettergren* (Stockholm), Hr. Professor *E. Wrangel* (Lund), Hr. Museumsdirektør *Ernst Zimmermann* (Dresden).

Desuden har vi faaet tilsendt en længere Række Kataloger, Tidsskrifter, Aarsskrifter m. m. fra følgende Byers Museer og andre Institutioner: *Bergen, Berlin, Bern, Boston, Bremen, Christiania, Dresden, Faenza, Hagen i W., Hamborg, Kolding, Kristianstad, Leipzig, Lübeck, Lund, Odense, Prag, Randers, Skien, Stockholm, Washington* og *Zürich*.

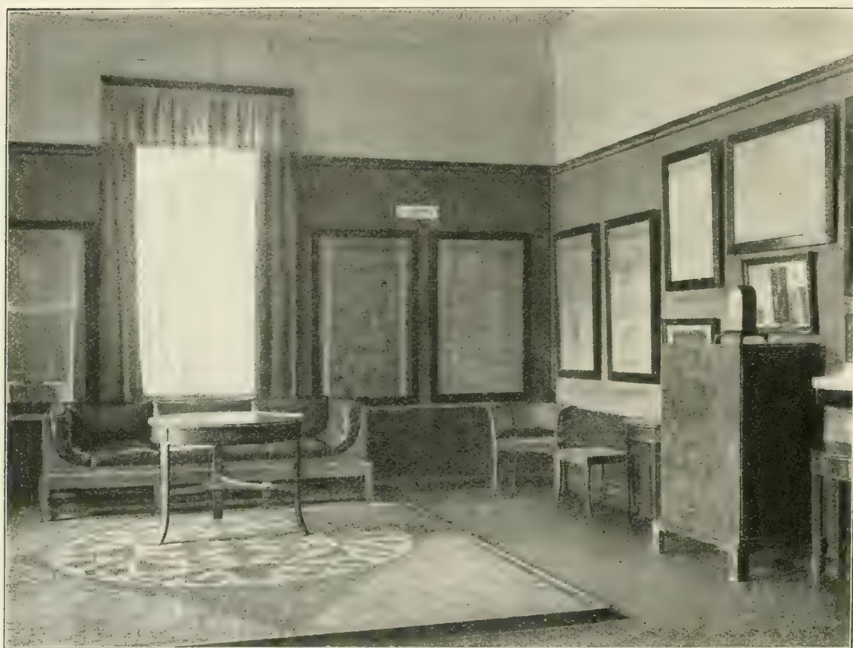
Endvidere fra: »Kunstakademiet«, »Det kgl. Bibliothek«, »Statsbiblioteket i Aarhus«, »Statens Museum f. Kunst«, »Rosenborg«, »Nationalmuseet«, »Ny Carlsberg Glyptotek«, »Dansk Skolemuseum«, »Den amerikanske Legation«, »Handarbetets Vänner«, »Svenska Slöjdföreningen«, »Kulturhistoriska Föreningen f. Södra Sverige«, »Industriforeningen«, »Akademisk Architektforening«, »Foreningen af 3die Dec.«, »Foreningen til Hovedstadens Forskønnelse«, »Selskabet f. dekorativ Kunst«, »Selskabet til Hedebosyningens Fremme«, »Kjøbenhavns Bogtrykkerforening«, »Bogbinderlauget«, »Fagskolen f. Haandværkere og mindre Industridrivende«, »Tegne- og Kunstindustriskolen f. Kvinder«, »Skolen f. dansk Kunsthaandværk« og »Frederiksbergs tekniske Skole«.

Endelig har Samlingen af danske Kunstneres dekorative Tegninger som Gave modtaget det ovenfor nævnte Udkast af Hr. Professor *Joakim Skovgaard*.

For alle disse Gaver til Bibliotheket bringer Museet herved Giverne sin bedste Tak.

II. UDSTILLINGSVIRKSOMHEDEN.

Vi er nødte til at bekende det, at de skiftende Udstillinger i Museet ikke længere spiller samme Rolle som tidligere. De blev til paa en Tid, hvor der endnu ikke var altfor meget at se i Museet, og hvor det desuagtet galdt om at samle Opmærksomhed omkring dette. Dertil var de skiftende Udstillinger naturligvis et ypperligt egnet Middel. Imidlertid er Museet i sig selv blevet tilstrækkelig meget af en Seværdighed til at samle Besøgende, og da baade dets Røgt og Vækst og dets vidtstrakte Forbindelser med Museumsverdenen og

Fra Udstillingen af *De fri Arkitekter's Arbejder*, 1915. Møbler af *Carl Petersen* til Museet i Faaborg.

den øvrige Omverden fuldstændig lægger Beslag paa dets Personale, der i Antal er uforøget fra for 20 Aar siden, har der i de seneste Aar været baade mindre Aarsag og mindre Tid til at skænke de skiftende Udstillinger samme Opmærksomhed som før. Hertil kommer nu, at det for dem indrettede Lokale i vor Bygnings Forhus snart af én Grund, snart af en anden maa gøre Tjeneste i fremmede Øjemed, og at det nu kun kan være et Spørgsmaal om Maaneder, *naar* vi kommer til at inddrage det til Brug for Museets egne Samlinger. Det er i saa Henseende vor sidste Ressource, og det kan ikke vare længe, før vi bliver nødte til at ty til den. Dermed vil de skiftende Udstillinger indtil videre have ophørt at være et Led i Museets Virksomhed, hvad vi iøvrigt levende vil beklage; thi selv for langt større og rigere Museer end vort betyder skiftende Udstillinger en

forøget Tiltrækning, og vore Ønsker i saa Henseende er naturligvis stadig uden Grænser.

Men en Kendsgærning er det altsaa, at paa Grund af mange Forhold er disse Udstillinger i vort Museum for Tiden ved at ebbe ud. I Tal stod de vel ikke i det sidst forløbne Aar tilbage for tidligere Aars. Men Tilfælde og Lejlighed raadede, mere end vi selv, for de fleste af dem.

De begyndte den 19de Januar med en fyldig Opvisning af *de fri Arkitekters* Arbejder. Vi bringer en Afbildning af et Interiør fra denne Udstilling med en Gruppe af de smukke Møbler, der efter Arkitekten Carl Petersens Tegninger er udførte for det ny Museum i Faaborg.

Den næste Udstilling, som aabnedes den 20de Marts, var foranstaltet af *Grafisk Kunstnersamfund,* der her holdt en statelig Revue over sine Medlemmers seneste Frembringelser.

Derpaa fulgte fra 1. Juni en Udstilling, som *Forening for Kunsthaandværk* havde arrangeret, og som, skønt lille, gav saa godt et Indtryk af Øjeblikkets danske Kunstindustri, at den var vel egnet til at staa aaben Resten af Sommeren og ses af Byens Tilrejsende, deriblandt Deltagerne i Skandinavisk Museumsforbunds Møde, af hvilke ikke faa benyttede Lejligheden til Indkøb.

En Udstilling af *Forfalskninger,* som vi samtidig foranstaltede for vore nordiske Kolleger, var ikke offentlig tilgængelig og skal derfor ikke omtales i denne Sammenhæng. Og heller ikke ved de to sidste af Aarets Udstillinger skal her dvæles, da de overvejende havde Øjeblikkets Interesse. Den ene bestod af *Den Nellemann'ske Pokal-Samling,* den anden af Konferensraad *Lorcks Kunstsamling.* Begge stod kun aabne nogle Dage for derefter at spredes gennem de tilstrækkelig kendte Auktioner.

III. SKOLEVIRKSOMHEDEN.

(Meddelt af Skolens Leder, Professor Hans Tegner).

Der er i Aar foretaget en længe paatænkt Ændring i Skolens Plan, idet Søndagstimerne er bortfaldet og deres Tid fordelt paa Hverdagene, saaledes at Undervisningen nu foregaar Tirsdag, Onsdag, Torsdag og Fredag fra 7—9½. Undervisningen i September Maaned er ligeledes bortfalden, og Skoletiden er derved inddelt i 2 Semestre (à 4 Maaneder), Oktbr.—Jan., Febr.—Maj.

Skolen har i det forløbne Aar arbejdet videre mod sit Maal uden at mærke synderligt til Krigen; Indkaldelserne har ikke været nogen Hindring for de paagældende Elever i at møde i Aftentimerne, og Skolen har været godt besøgt (22 Elever). Der er fornemmelig lagt Vægt paa Frihaandstegning, Fagtegning og Øvelser i Komposition. Som det vil være bekendt, tager Skolen Sigte paa en videre Uddannelse af *Haandværkere,* som har gennemgaaet en teknisk Skole, og den arbejder *ikke* med afsluttende Kursus.

Topstykke til en Spejlramme.
Udført af Billedskærer *Harry Sørensen* i Museets Skole.

De ledsagende Gengivelser af et Par af de Arbejder, som i Aarets Løb er udførte paa Skolen, vil forhaabentlig, bedre end Ord, anskueliggøre Karakteren af dens Virksomhed.

Bronzeskrivetøj.
Udført af Ciselør *Carl Mortensen* i Museets Skole.

IV. FORSKELLIGE MEDDELELSER.

Et længe bebudet Tab har Museet lidt i 1915, idet dets gamle *Formand og Kasserer*, Professor *Camillus Nyrop* nu ikke længere lod sig overtale til at beholde sine Hverv indenfor Museets Bestyrelse, men mente af Helbredshensyn at burde trække sig tilbage. I en af Fagskolen for Boghaandværk smukt trykt Adresse, som er facsimileret forrest i nærværende Aarsberetning, har Museets Bestyrelse tolket de taknemlige Følelser, med hvilke den ved Plenarmødet d. 28. December tog Afsked med sin højtfortjente Formand. Idet vi henviser til Ordlyden af denne Adresse, takker vi endnu en Gang vor gamle Formand for alt hans trofaste og opofrende Arbejde i Museets Tjeneste.

Ved det nævnte Plenarmøde valgtes enstemmigt til Formand og Kasserer den tidligere Næstformand, Hr. Hofjægermester, Baron *Otto Reedtz-Thott*, ung endnu af Aar, men allerede en gammel Ven af Museet og dets Virksomhed og selv en ivrig og indsigtsfuld Samler.

*

Et Tab, det deler med hele den internationale Museumsverden, led Museet, da *Justus Brinckmann* døde i Hamborg i Februar 1915. Fra vort Museum oprettedes, havde han været det en trofast Ven og Vejleder. Ikke faa af dets Ting er betegnede som Gaver fra ham. Det bedste, han gav os, var dog sine gode Raad. Mangfoldige Genstande, som nu tilhører Museet, har forinden deres Erhvervelse været forelagte ham, og Hundreder af Breve fra hans Haand i vort Arkiv bevidner, hvilken varm Interesse han ogsaa paa mange andre Maader bevarede til det sidste for vor Virksomhed.

Justus Brinckmann.

I Anledning af hans Død har tyske Aviser genopfrisket Mindet om hans Ædelmod i de bevægede Dage, da han var til Stede her i København ved Frohnes Auktion og resigneret afstod fra den berømte Ahlefeldt'ske Kiste. Det nævnte Exempel var i Virkeligheden kun ét af mange paa hans usvigelige kollegiale Sind. Han brændte sig op — altfor tidligt desværre — i Iver ikke blot for sit eget Museum, som det kun var naturligt, at han elskede over alt, men i Iver ogsaa for alle andre Museer, som han kendte, og hvori han saa symphatiske Kræfter i Bevægelse. Der findes knap et nævneværdigt Museum, som ikke maa vedkende sig Gæld til ham. Næppe mange Museer stod han dog saa nær, som vort. Han holdt af Pietro Krohn med hele sit rige Hjærte, og Museets nuværende Leder havde han kendt i næsten 30 Aar.

Som en ringe Skyldighed mod hans Minde er hans Billed, som gengives her, blevet ophængt i vort Kontor. Det burde aldrig forsvinde derfra. Thi endnu for sene Slægter vil det være sundt at have den Mand for Øje, hvem hele Museumsverdenen i vore Dage takker i hans Grav.

*

Da Tanken om at tilvejebringe et *Skandinavisk Museumsforbund* var udgaaet fra vort Museum, faldt det naturligt, at dette blev Sam-

Museets Foredragssal indrettet til Samlingssted for *Skandinavisk Museumsforbunds* konstituerende Møde, 20.—24. Sept. 1915.

lingsstedet for Forbundets *konstituerende Møde.* I Dagene fra den 20.—24. September fandt dette Sted under al den Tilslutning, vi kunde ønske. 27 svenske, 12 norske, 29 danske Kolleger deltog i Mødet ikke blot i den Forstand, at de var tilstede, men saaledes, at de med Liv og Lyst tog Del i Forhandlingerne. I de fire Dage, Mødet varede, blev der holdt ca. 20 længere og kortere Foredrag, de fleste med efterfølgende Diskussion. Dog blev der Tid ogsaa til Udflugter og Studier i Slotte og Samlinger for ikke at tale om et livligt kollegialt Aften-Samvær, der sjældent sluttede før sent paa Natten. Præcis Kl. 10 om Morgenen samledes Deltagerne til Forhandling-

erne i Museet, som gærne varede til Kl. $2^1/_2$, kun afbrudte af en Frokostpavse ved 12-Tiden. Frokosten, som var ganske enkel, indtoges i vort Bibliotheks Bogsal, medens selve Forhandlingerne foregik i vor Foredragssal, der, belagt med smukke Tæpper og smykket med grønne Træer og Blomster, dannede en festlig Ramme om Begivenheden. Efter Anmodning af nogle af vore nordiske Kolleger, der har ytret Ønske om at eje et Billed af Samlingsstedet for det første skandinaviske Museumsmøde, bringer vi et Fotografi af Salen, som den saa ud i hine Dage. Desværre dog i tom Tilstand, — uden de mange udmærkede Kolleger, som det var os en Glæde og Ære at huse.

*

Mellem vort Bibliothek og vor Foredragssal, umiddelbart foran den sidste, ligger en stor Trefags Sal, der fra gammel Tid rummede to uhyre, uflyttelige Montrer. I tidligere Aar, hvor dette Rum sammen med Foredragssalen benyttedes til skiftende Udstillinger, har disse Montrer mangen Gang gjort god Nytte. Men efter at de skiftende Udstillinger var flyttede til Forhuset, var de kolossale Montrer en Hindring for enhver Anvendelse af det Rum, som de næsten fyldte. Da nu Skandinavisk Museumsforbunds Møde skulde finde Sted, og en Udstilling af Forfalskninger stod paa Mødets Program og helst maatte have sin Plads i nærmeste Nærhed af Forsamlingssalen, bestemte man sig til at nedbryde de to Montrer. Det viste sig, at der kunde indvindes seks bekvemme mindre Vitriner af dem, og efter at Salen var undergaaet en gennemgribende Restaurering, og de nye Montrer bragte paa Plads, havde vi *et nyt Udstillingslokale* mere i Huset. Her fandt den før nævnte Udstilling af Forfalskninger Sted. Her var ogsaa den Nellemann'ske Pokalsamling tilgængelig, før den solgtes ved Auktion. Og her vil formodentlig andre Samlinger, som fremtidig maatte findes værdige til at sælges fra Museet, kunne udstilles under de bekvemmeste og fordelagtigste Vilkaar.

*

Desværre kunde ikke *Udstillingen af Forfalskninger*, som berørtes i foregaaende Notits, og som blev foranstaltet for Deltagerne i Skandinavisk Museumsforbunds Møde, gøres tilgængelig for det store Publikum. Den var tilvejebragt ved Bidrag mangesteds fra, deriblandt fra udenlandske Museer og Handlende ude og hjemme, og flere af disse havde udtrykkelig forbeholdt sig, at Offentligheden udelukkedes fra Udstillingen. Til Vejledning paa denne, der talte noget over 100 udvalgte Numre, forelaa en trykt Fortegnelse, af hvilken man kunde læse sig til, hvad der begrundede Mistanken til dette eller hint Stykkes Ægthed, eller rettere, hvad man skyldte den sikre Vished for dets Falskhed. Thi paa ganske enkelte Undtagelser nær rummede Udstillingen udelukkende Ting, der med fuldstændig Sikkerhed turde kaldes falske eller forfalskede.

En lignende Udstilling var planlagt af Museet i Leipzig, da Krigen brød ud og kuldkastede Forberedelserne til den. Saaledes blev vor den første i sin Art. Den trykte Katalog vil bevare en Erindring om den, navnlig naar den bliver forøget med et illustreret Tillæg,

som Museet staar i Begreb med at lade udføre efter ca. 35 Fotografier af de notableste Stykker paa Udstillingen. Ligesom Katalogen vil Tillæget blive betegnet »fortroligt« og kun blive omsendt til Medlemmerne af Skandinavisk Museumsforbund samt til os nærstaaende Museer i Udlandet.

*

Endnu en Publikation fra Museets Side foranledigede Museumsmødet, nemlig et *Forsøg til en Bibliografi over Forfalskninger af Kunsthaandværk*, affattet af Museets Direktør som Fortsættelse af et af Brinckmann for nogle Aar siden gjort Førsteforsøg og som Bilag til en Opfordring til de skandinaviske Kolleger til at arbejde med paa en senere forøget Udgave. Da det lille Hefte saaledes kun er bestemt for Museumsfolk og ikke bør betragtes som andet end noget foreløbigt, er det ikke bragt i Handelen.

*

Efter at Faren for Krigens Forplantning til Danmark turde antages formindsket, paabegyndtes i Decbr. 1914 *Tilbageflytningen* af Museets Møbler og andre større og mindre Sager fra det Tilflugtssted, vi havde fundet for alle saadanne Ting, der ikke turde udsættes for Fugtighed, og d. 2. Februar 1915 kunde Museet da atter aabnes for Publikum, skønt meget endnu manglede, idet det meste af vor Sølv-Samling og saa at sige hele Samlingen af Keramik og Glas paa det Tidspunkt endnu var magasinerede. Først i Juni blev disse Afdelinger af Museet tagne hjem. Det Sted, hvor de var opbevarede (indemurede), tør vistnok betegnes som det sikreste, der kunde findes i Byen. Men det var — som det skulde vise sig — ikke det tørreste. Ved Udpakningen ventede der os en Række Overraskelser, der i Førsteøjeblikket virkede fortvivlende.

I enhver større Samling af Fayence og Porcellæn fra Fortiden vil der altid være adskillige Stykker, der er mere eller mindre reparerede, for slet ikke at tale om Ting som de ældste persiske Fayencer eller andre Jordfund, der mere eller mindre kun bestaar af sammenklæbede og udbedrede Skaar. Ret mange plastiske Grupper af Porcellæn findes der ikke, paa hvilke ikke en Gang en Haand eller en Fod er bleven slaaet af og sat paa igen. Paa andre Ting er en Laagknap, en Hank limet paa osv. Vi var ikke uvidende om adskillige Skavanker af den Art i vore keramiske Samlinger; men at se dem afslørede alle paa én Gang, idet al Lim havde opløst sig under Indflydelse af den fugtige Luft i det ellers uovertræffelige Magasin, i hvilke Tingene havde været indemurede i 10 Maaneder: det var i Øjeblikket et ret trøstesløst Syn. Thi det galdt her ikke blot nogle Hundred gamle Brud, der omhyggelig maatte udvaskes, før de kunde heles paa Ny; ogsaa mangfoldige Reparationer med Farve forestod det at gøre om igen. Et Par Kunstnere, der begge havde keramisk Indsigt og — hvad der var endnu vigtigere — Interesse for Museet og Forstaaelse af Stilen i de gamle Sager, nemlig d'Hrr. Billedhugger *Sigfr. Wagner* og Maler *Achton Friis* stillede sig imidlertid til vor Disposition og paatog sig det Taalmodigheds-

arbejde at bringe alt i Stand igen. I tre Uger sad de fra Morgen til Aften troligt ved Arbejdet og bragte snart det ene, snart det andet Stykke helbredet fra det Hospital for de beskadigede Stykker, vi midlertidigt havde indrettet i vor Foredragssal. Vi skylder de to Herrer Tak, fordi de saaledes i Ugevis tilsidesatte deres egne Interesser til Fordel for Museets. Til ganske haandgribelig Fordel endog! Thi vi høstede ved denne Lejlighed den Belæring, at ligesaa bekvemt, det er at bruge »Fiskelim« (Syndetikon) til hurtig Heling af Brud paa Fayence og Porcellæn, ligesaa uholdbart er dette Klæbemiddel, saasnart det kommer i fugtig Luft. Overalt, hvor det havde været anvendt af billige og hastige Reparatører, var det paaklæbede Stykke ligefrem faldet af, saa at det laa løst i Indpakningen i Nærheden af det Sted, hvor det hørte hjemme. Fiskelim blev derfor banlyst af de to Reparatører fra deres Arbejdsbord, Cementium anvendt i Stedet. Skulde det nogensinde ske, at Museet igen maa magasineres, vil alle de fornyede Reparationer sikkert vise sig mere holdbare end de gamle.

*

Mellem de mange Gaver, Museet har modtaget i det førløbne Aar, er der én, for hvilken der ovenfor ikke er gjort Rede, idet den indtager en Særstilling og i hvert Fald for Tiden ikke kan udstilles. Det er sandt at sige kun en Samling af *Glasskaar*. Men rigtignok Skaar af mere end almindelig Interesse.

Talen er nemlig om et Udvalg af Resterne af de mange Pokaler, Vaser, Glas m. m., der i Aarhundreders Løb er gaaede til Grunde af *Rosenborg-Samlingens* kostbare Samling af venetianske Glas, som bekendt en Gave til Frederik IV fra Byen Venedig under hans Ophold der 1709. Mellem Skaarene er der ikke faa Stykker af stor Skønhed, Brudstykker, som man i en mere omfattende Samling, end vor, ikke vilde betænke sig paa at lægge frem paa lignende Maade, som man selv i de største Museer (og forresten ogsaa i vort) har udstillet Skaar af gamle orientalske eller italienske Fayencer. Ikke mindre vigtige fra et rent teknisk Synspunkt er dog de mangfoldige mindre Brudstykker, som Samlingen indeholder af næsten alle Arter af gamle venetianske Glas. Sammen med de større Stykker danner de en Forøgelse af stor Betydning for vor Studiesamling, hvad man dog først vil kunne sande, naar den en Gang kan stilles op.

Det er d'Hrr. Museumsdirektør, Grev *F. Brockenhuus-Schack* og Slotsinspektør *Bering Liisberg,* vi skylder Takken for den interessante Gave.

*

To *Auktioner* har, som det vil erindres, fundet Sted i Museet i 1915. Til den første, den *Nellemann'ske,* der afholdtes den 12. Oktober, var Katalogen affattet af Museets Direktør. Den talte 122 Numre. Auktionen indbragte 26,267 Kr. + 10 % Omkostninger. Til den anden, den *Lorck'ske,* der afholdtes i Dagene 3.—8. Novbr., var Katalogen affattet af Hr. Museumsinspektør Jørgen Olrik. Den

talte 964 Numre. Auktionen indbragte 70,223 Kr. + 10 % Omkostninger. I alt solgtes der saaledes ved de to Auktioner for over 100,000 Kr.

*

Som det vil erindres, er der to Hverdagaftener om Ugen Adgang til Museet fra 7—9 (om Vinteren ogsaa Søndag Aften til samme Tid). I disse Aftentimer slaar regelmæssig hele Klasser fra de tekniske eller andre Skoler i Byen sig ned i Museets Sale for at opmaale og tegne. Det kan til Tider se noget farligt ud for de gamle Møbler, naar de belejres af en saadan Sværm af arbejdsivrige unge Mennesker. Men ingen Besøg kan dog være os kærere end dem af denne

Frederiksberg tekniske Skole arbejdende i Museet.

Art. For at ogsaa andre kan glæde sig over at se Museets Samlinger anvendte efter deres aller egentligste Bestemmelse bringer vi et Billed af Frederiksberg tekniske Skole arbejdende i et af Museets Rum.

*

Ogsaa indenfor Museet lagde naturligvis Krigsforholdene Baand paa Rejselysterne. Direktørens Rejser indskrænkede sig i 1915 til følgende: i Marts til Kristiania i Foredragsøjemed og for at konferere om Skandinavisk Museumsforbunds Stiftelse; i April—Maj til Berlin og Dresden for at gøre Indkøb; i Oktober til Gøteborg for at se det ny Konstslöjdmuseum og erhverve de ovenfor omtalte svensk-finske Textilsager.

*

Af det *Bernh. Hirschsprung'ske* Legat var i 1915 som sædvanlig Renten (400 Kr.) at bortgive som Belønning for Udførelsen af et

fortrinligt dekorativt Arbejde. Belønningen tildeltes denne Gang Maleren *Møhl* for hans Andel i Udsmykningen af Danmarks Bygning paa den baltiske Udstilling i Malmø.

*

For tredie Gang var i det forløbne Aar Renten (240 Kr.) at bortgive af Etatsraad *I. S. Salomonsen og Hustru, Zerlines, Mindelegat,* der har en lignende Bestemmelse som det Hirschsprungske, ligesom det i Lighed med dette uddeles efter Indstilling af Museets Direktør. Det tildeltes for 1915 Hr. Billedhugger og Ciselør *Georg Thylstrup* for hans Monteringer i Metal af den kgl. Porcellænsfabriks Stentøj.

*

Atter denne Gang kan vi slutte vor *Aarsberetning* med at meddele, at den, skønt adskillig større end sædvanlig, er trykt *vederlagsfrit* af *Egmont H. Petersens kgl. Hofbogtrykkeri,* der hermed paa Ny har gjort sig fortjent til Museets varmeste Tak.

MUSIKHISTORISK MUSEUM.

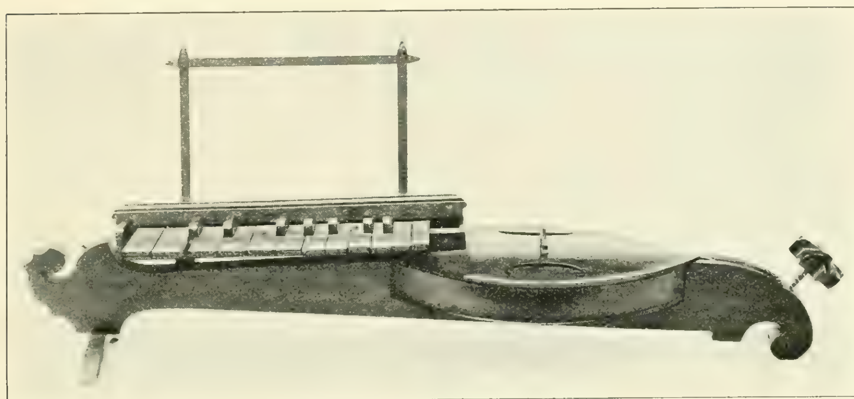
(Ved dets Leder, Professor, Dr. phil. ANGUL HAMMERICH).

Ogsaa for vort Museums Vedkommende har Verdenskrigen sat følelige Spor. Strax ved Krigens Udbrud i Begyndelsen af August Maaned 1914, da Ingen kunde overse, hvor det vilde bære hen, blev de af vore Museumsgenstande, som var af sjælden eller uerstattelig Art, fjernede og anbragte paa et sikkert Sted. Og da Kunstindustrimuseet en Tid lang holdtes lukket, blev ogsaa vore Samlinger utilgængelige for Publikum, en Tilstand, som vedvarede indtil Begyndelsen af 1915, da vi atter kunde aabne Adgangen. De i Aarene 1914 og 1915 gjorte Nyerhvervelser, for hvilke der i det følgende skal gøres Rede, er alle udstillede.

Trods Verdenskrigen kan iøvrigt vore Samlinger ikke klage over Stilstand eller Uvirksomhed. Deres indre og ydre Vaext er jævnt fortsat, om end naturligvis under strammere Forhold end ellers. Allerede i de sidste Maaneder før Krigen lykkedes det os paa et Besøg i Belgien og Nordfrankrig at sikre Museet nogle smukke Exemplarer af historisk Interesse. Først et Par af de nu saa yderst sjældent forekommende Træblæseinstrumenter af de ældste existerende Typer, nemlig en *Tenor-Blokfløjte* af mørkt Træ (fra 18. Aarh.), af lidt større Mensur end sædvanlig (Hdur Skala), signeret *F. Agstain,* samt et smukt Exemplar af Blæsernes daværende Basinstrument, den (efter sin Slangeform) saakaldte *Serpent* (17.—18. Aarh.) af Træ beklædt med Læder, sign. *Baudouin,* begge erhvervede i Brüssel. Særligt værdifuldt er det, at det sidstnævnte Instrument har bevaret sit originale Blæserør (af Messing) og Mundstykke (af Ben), hvilke ellers jævnlig er gaaede tabte ved disse Instrumenter. Baudouin er en kendt gammelflamsk Instrumentbygger, af hvem Museet i Brüssel besidder et Instrument (Nr. 186). I Paris gjorde vi dernæst en Erhvervelse af mere kuriøs Art, et af de Instrumenter, som søger at imødekomme folkelige Interesser ved at reducere Spilleteknikken til et Minimum, nemlig en *Violin-Monochord med Klaviatur,* hvilket sidste gerne skulde afhjælpe Fingerteknikens vanskelige Problemer: Et Violinkorpus med 1 Streng stryges med Bue, medens et Klaviatur med 19 Tangenter fremstiller den kromatiske Skala i omtrent 2 Oktaver. Sign. A. Pasdeloup, Paris (se

Afbildn.). Vore Træblæsere er yderligere forøgede med en *Alt-Blokfløjte* af Buxbom (18. Aarh.) som Gave fra Professor *F. C. B. Dahl*, i hvis Familie dette Stykke er bevaret i mange Slægtled.

Vender vi os til Strengeinstrumenterne, har vi i Klassen »*Gribeinstrumenter*« forøget vor Samling med to »*Cistre*«, hvoraf den ene har den Interesse, at den er et københavnsk Arbejde fra 18. Aarh., idet den bærer den skrevne Seddel »*Johannes Peter Linck, Violinmacher in Copenhagen 1778*«. Cisteren har 6 Dobbeltstrenge, et kønt Instrument med indlagt stribet Træ paa Ryggen. Om denne Instrumentmager finder vi i Rentekammerets Personalhist. Saml. (Rigsarkivet) følgende kuriøse Optegnelse: »Johan Peter Linck, Violin Macher Aus Copenhagen d. 13. Dec. 1769. 12 Jahr bey der Garde zu Fuss Sergeant. 12 lebendige Kinder, dann auf das Instrumentenmachen geleget!« Af Agent Holcks »Stats- og Handels Spejl« for

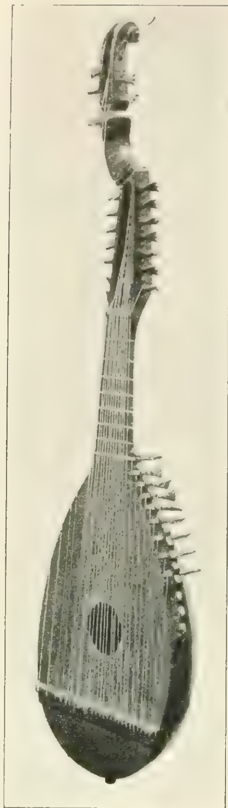

Violin-Monochord. Paris. 19. Aarh.

1780 véd vi, at denne Linck boede Toldbodgade Nr. 83. En god Bratsch af hans Arbejde findes i privat Eje her i Byen.

Et stateligt, yderst malerisk virkende Exemplar af Gribeinstrumentklassen har vi erhvervet i den russiske *Torbane*, et Folkeinstrument fra Ukraine og Midtrusland. Som Navnet allerede antyder, nedstammer Torbanen fra den gamle Bas-Lut »Theorben« og er af ganske samme prydelige Skabning, kun endnu mere fantastisk, fordi den yderligere har formeret Theorbens Overtal af Strenge med endnu et Antal Extrastrenge, de saakaldte »*Pristunki*«, hvortil Skruerne er anbragte paa venstre Kant af Lydkassen. Nærværende Torbane har foruden 4 Basstrenge og 14 Spillestrenge endvidere 12 saadanne »Pristunki«, altsaa ialt 30 Strenge, saa man paa den ikke ret store Instrumentoverflade skuer hen over et helt Hav af Strenge (se Afbildn.). En lignende Torbane besidder Museet alt i Katalog Nr. 313.

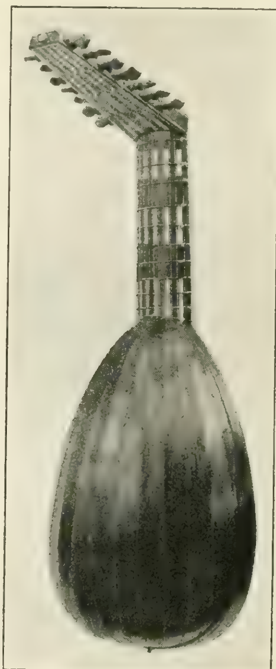
Museets smukkeste Erhvervelse paa dette Felt er dog den nylig tilkomne herlige *gamle Lut* med indlagt Elfenben og Ibentræ, vistnok italiensk Arbejde fra henad Midten af 16. Aarh. (se Afbildn.). Instru-

Russisk Torbane.

mentet har ingen Seddel, der angiver dets Herkomst, men den hele Bygning, med den vinkeldannede Hals og Skruekasse (»umgeschlagener Kragen«), den gamle »gotiske« Stil i Pergamentrosetten, Udforingen af Korpus' Inderside med Trykpapir af Incunabeltypen, endelig hele Renaissancestilen i det brogede Elfenben- og Ibentræsarbejde paa Hals og Hoved, alt peger hen imod en tidlig Tidsalder. Til Korpus' enkle Flader, brunt lakeret med sorte Ribber af Ibentræ, staar denne stilfulde Dekoration af Instrumentets Overdel rigt og malerisk. Luten bærer 7 Dobbeltstrenge og har derfor bred Hals, hvilken er forsynet med Tværbaand af Tarmstrenge. Dens Tone er ægte Lut-farvet, nobel, fuld af Vellyd. At denne Lut aldrig, som hyppigst med den Art gamle Instrumenter, har været omlavet, men endnu har sin oprindelige Bygning urørt, forhøjer meget dens Værdi. Smukt restaureret af P. Stochholm, Kbhvn.

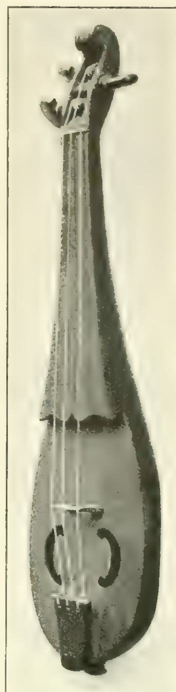
Vi vender os til *Strygeinstrumenterne.* Først det mærkelige Tilfælde, at vi har erhvervet et *islandsk »Langspil«,* som efter hele sit Ydre maa bestemmes som et *nyt* Instrument. Det islandske Langspil, der af den norske gammelnationale Zither »Langleik« er omdannet til et Strygeinstrument med blide, sorgfulde Toner, tilhører altsaa ikke udelukkende en svunden Tid, som man gerne ellers siger, men ogsaa Nutiden, idet der endnu gøres ny Exemplarer som det foreliggende. Det stemmer i Bygning og Størrelse ganske overens med Museets gamle Exemplar (Katalog Nr. 448), har kun en lysere Lak.

Lut med indlagt Arbejde (italiensk?). 16. Aarh.

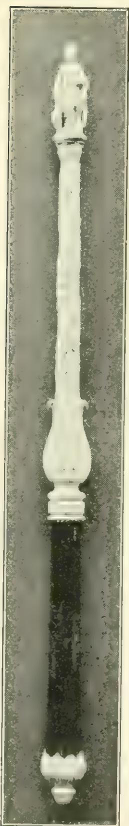
Det er endelig lykkedes — af gode Grunde »lykkedes«, da det drejer sig om en Museumssjældenhed af Rang — at skaffe Museet en rigtig »*Rebec*«, Urformen af middelalderlige Instrumenter, fra hvilken samtlige Instrumenters fornemste, store Adelsslægt, vore Strygeinstrumenter, nedstammer (se Afbildn.). Af Rebec'ens langagtige smalle, lutlignende, i ét Stykke Træ udhulede Korpus, dens brede, i ét med Halsen gaaende Gribebrædt, ses tydeligt dens Nedstamning fra den arabiske »Rebab«, hvilken endnu af

nogle Forskere anses som vore Violininstrumenters nærmeste Forgænger. For et Museum har en saadan »Rebec« derfor en kapital Interesse. Saa primitivt ydende dette Fortidsinstrument med sine 3 Strenge og grove akustiske Forhold end bestandigt var, holdt det sig dog helt ned til det 18. Aarh.'s Slutning, takket være bl. a. de franske Spillemandslove, som bød de egentlige »Spillemænd«, som opvartede paa Kroer og Kipper, at holde sig til Rebec'en alene og forbød dem Brugen af Violinen. Men trods Rebecens Brug saa sent hen i Tiden, er den dog nu saa omtrent forsvunden, aabenbart i Tidernes Løb kastet væk som unyttigt Kram. Nærværende Exemplar er af den rigtige Spillemandsslags, Tonen er ret spæd og snøvlende. Et finere Stykke af samme Art (italiensk Arbejde) har Museet alt (Katalog Nr. 366).

Rebec, Strygeinstrument af middelalderlig Typus.

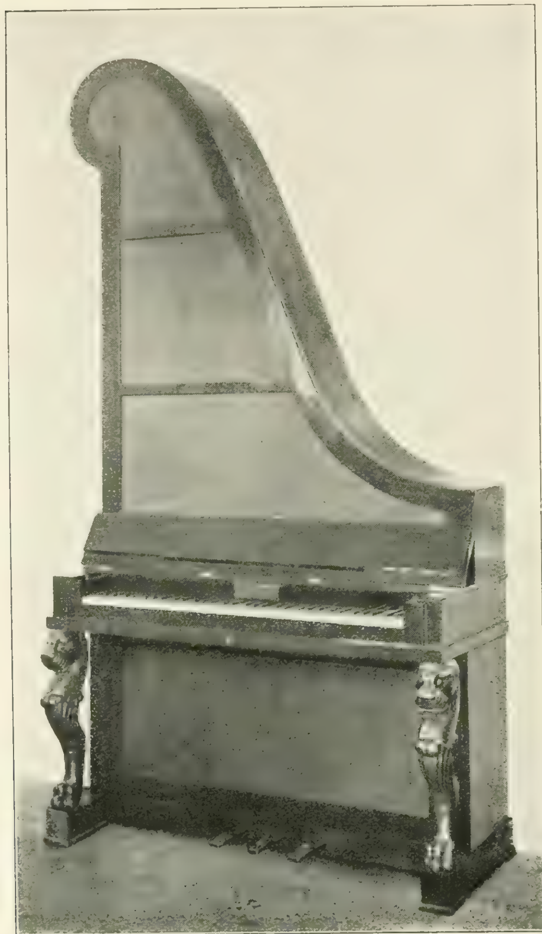
En »*Violoncello piccolo*« mener vi at have erhvervet i en lille, kun ialt 90 cm. lang Violoncel af haandgjort Arbejde med mørk Lak. Ganske vist kunde den ogsaa bestemmes som et Barneinstrument (»halv Cello« som det hedder), men herimod taler dels, at den er saa lille, at det maatte være en saare lille Pusling, der skulde traktere den, dels at Instrumentet ikke er Fabriksarbejde, men haandgjort, endvidere at »Halsen« ikke har normal Længde, men er længere (som en »Gamba«-Hals, 4. Position ligger ikke »fast« paa Korpus), endelig at Tonen er smuk og mærkelig fyldig, om Instrumentet stemmes, ikke som Violoncel, men 1 Oktav dybere end Violinen, altsaa G-d-a-e. Holder dette Ræsonnement Stik, har vi i det foreliggende Stykke et interessant Instrument, et af disse »Tenor«-Instrumenter, som fandtes i Stryger-Familien i længst forsvundne Tider, men dog senere aldrig kom i almindelig Brug og derfor ogsaa savnes i vor nuværende »Strygekvartet«. Seb. Bach har dog kendt »Violoncello piccolo« og foreskrevet den, endog som »obligat« Stemme, i enkelte af sine Kirkekantater.

Æres-Taktstok for I. P. E. Hartmann. Gave fra Studenter-Sangforeningen 1846.

Vi nævner kort et Par Experiment-Instrumenter af Violin-Typen. Først en *5-strenget Bratsch* eller *Violin*, sign. *C. Larsen, Odense*, Nr. 38, fc. 1842, lys Lak med paamalede Plante- og Blomsterornamenter, paa Bagsiden Inskriptionen »*Viola doloris et amoris*«. Stemmes c-g-d-a-e. Smuk Tone af Bratschlignende Karakter. — En *Experiment-Violin*, hvis Lydkasse foroven er forlænget som paa en »Lyra«, med to horndannede Udløbere, hver paa sin Side af Halsen. Signeret *B. Kindblad, Ingeniör, Instrumentmakare.*

Af vor afdøde Violinmester *Valdemar Toftes* Efterladenskaber er af hans Datter, Frøken *Clara Tofte,* skænket Museet 2 Violinbuer, hvoraf den ene — en »Bausch«-Bue — var i Toftes daglige Brug (hans »Sværd«, som den kaldtes), fremdeles to Hyldest-Adresser i Pergament til hans Jubilæer, Drikkeglas med indslebne Noder, samt Fotografi-Portrætter af ham. Af *I. P. E. Hartmanns* Efterladenskaber er af Fru *Alice Hartmann,* f. *de Jonquières,* som Gave overladt Museet en lille Samling, indeholdende en Æres-Taktstok af Elfenben i Etui, fremdeles en Hyldestadresse i Pergament og Atlask fra »Musikforeningen« i Anledning af Hartmanns 90. Aarsdag 1895, endvidere Diplomet som Æresdoktor ved Københavns Universitet og forskellige andre Mindedokumenter. Af dem har den nævnte *Æres-Taktstok* en særlig Interesse ved sin kunstneriske, fine Udførelse (formentlig modelleret af Harald Conradsen og udført af Kunstdrejer Schwartz). Ifølge Inskriptionen er den en Gave til Hartmann »Fra erkiendtlige Medlemmer af Studenter-Sangforeningen 1846«, og staar da maaske i Forbindelse med denne Forenings Udflugt til Møen det nævnte Aar eller med dens Deltagelse i den store skandinaviske Folkefest paa Hveen samme Sommer, hvor Orla Lehmann og Thomander talte og Studenter-Sangforeningen udførte en Kantate af I. L. Heiberg.

Giraf . Af Richter & Bechmann, Kiøbenhavn, ca. 1820.

For *Klaviaturinstrumenternes* Vedkommende skal berettes om nogle — takket være vore hjemlige Fabrikanters udmærkede Arbejde — særdeles heldigt tilendebragte Reparationer af ældre Instrumenter, som hidtil ikke var i spillelig Stand. Dette gælder saaledes

det prægtige, store, malerisk virkende opretstaaende Flygel, en saakaldet »*Giraf*« fra ca. 1820, dansk Arbejde af det ansete Firma Richter & Bechmann, Kiøbenhavn (Katalog Nr. 478), i sin Tid skænket af Pianofabrikant *Søren Jensen*. Et stilfuldt, fortræffeligt Instrument, opstaaet til nyt Liv. Restaureret af Hr. *Adrien Felumb*.

Fremdeles et stort fransk *Harmonium* af den ældre Type, i sin Tid i Kong Christian VIII's Besiddelse, og nu — efter en Aarrække at have gjort god Tjeneste i Taarnborg Kirke ved Korsør — skænket til Museet af Hofjægermester *Harald Oxholm* til Taarnholm. Instrumentet, i poleret Palisander, er signeret »Alexandre & fils, Inventeur, Facteurs du roi, Paris, Boulevard Bonne Nouvelle 10«. Det stammer saaledes fra den i Harmoniumsbygningens Historie berømte Jacques Alexandre i Paris, der grundlagde sit Firma 1829 og særlig gjorde sig fortjent ved Tungestemmernes og Kancellernes Bygning. Nærværende Instrument (efter Trykluftsystemet) er antagelig bygget 1845—46, har 5 Oktaver C—c, 12 Registertræk og 4 gennemgaaende Stemmer, nemlig i Bassen: Basson, Clairon, Bourdon og Cor anglais, i Diskanten: Flûte, Clarinette, Fifre og Hautbois, endvidere Registertræk for »Grand jeu« og for »Expression«. Instrumentet er restaureret 1915 af *Petersen & Steenstrup*, København.

Som en Slags »Tilgift« til dette vellykkede Restaureringsarbejde har det nævnte Firma skænket Museet en *Violinbue* (Patent) af Aug. Diehl (Hamburg), hvor »Stokken«, for at lettes i Vægten, er gjort flad paa Undersiden.

Af det i sin Tid meget omtalte *Janko-Klaviatur* (fra 1882), der allerede nu er indgaaet til en ren »historisk« Tilværelse, har Museet modtaget et smukt Exemplar som Gave fra Pianofabrikant *Emil Felumb*.

En Lirekasse med bevægelige Figurer, der danser til Takten, var i sin Tid alle Børns Fryd, men er nu ligeledes indgaaet til en historisk Tilværelse, som gør den værdig til at indrangeres under Museumssjældenhederne. Ved Gave fra Generalkonsul *C. Claudius* har Samlingen nu modtaget et saadant karakteristisk Stykke af poleret Mahogni med Træmosaik og med 6 bevægelige Figurer, vistnok italiensk eller fransk Arbejde. Instrumentet har 3 Registre: Gedakt 8', Principal 4' og Fløjte 4', og maa stamme fra omtrent Halvtredserne i forrige Aarh., men dens Melodier er moderne.

Den »exotiske« Afdeling af Museet er forøget med den kinesiske Lut »*Pipa*« med sit karakteristiske pæreformede, i ét Stykke Træ udhulede Korpus (Gave af Instrumentmager *S. C. Bojesen-Petersen*). Fremdeles den store Neger-Xylofon »*Marimba*« fra Kongo, med 10 klingende Træplader, hvorunder er anbragt hule Kalebasser til Forstærkning af Tonen. Skalaen lidt uren og kapriciøs: as, b, c, d, e, f, g a, b, c. — Fra Hofjægermester *H. C. T. Wolff-Sneedorff* til Engelholm er som Gave modtaget en værdifuld Samling kolorerede *Haandtegninger af indiske Musikinstrumenter*, optagne i Tyverne i forrige Aarh. i Indien af hans Fader.

Vi slutter med vor vigtigste Erhvervelse, en pragtfuld *Node-Codex af Pergament fra et romersk Kloster* (16. Aarh.), erhvervet for Museet

ved vort Bestyrelsesmedlem, Generalkonsul *C. Claudius'* godhedsfulde Mellemkomst. Codexen er en stor Foliant, ca. $1/2$ Meter høj, med over 150 Pergamentblade af sværeste Kaliber, indbunden i massivt Træ- og Læderbind med Messingbeslag: et typisk Exemplar af disse mægtige Nodefolianter, som endnu jævnlig træffes i italienske Kirker, anbragte midt i Koret paa en høj Læsepult, hvorom samtlige Cantores flokke sig ved Afsyngelsen af deres rituelle Sange. Den indeholder et saakaldt »Antiphonarium de tempore«, d. v. s.

Romersk Antiphonarium. Pergament-Codex. 16. Aarh.

Ritualet — udenfor Messetjenesten — for alle Kirkeaarets store Højtider og Helligdage. Noderne — store, firkantede af den kendte middelalderlige Type — er anbragte paa et System af 4 røde Linier, hver Side overdaadigt »illumineret« med Initialer i alle Farver og rigeste Ornamentik i stadig Skiften. Codexen, pagineret fra Pag. I—CCCXLVIII, er særlig værdifuld derved, at den er komplet, intet Blad mangler. Den stammer fra et Kloster »Romæ in medio Tiberis«, d. v. s. fra det nu secülariserede Franciscaner-Kloster paa Tiberøen i Rom.

UDDRAG AF REGNSKABET FOR AARET 1915

INDTÆGT	Budget	Virkelig Indtægt
	Kr.	Kr.
BEHOLDNING (1. Januar 1915)		
sebeholdning		473.69
te af Kassebeholdning		219.35
BYGNINGEN		
indtægt, ordinær	14,100	14,100.00
isioner for Renholdelse og ›varmning	400	494.92
MUSEET		
ens Bidrag	22,000	22,000.00
istriforeningens Tilskud	6,000	6,000.00
Carlsberg Kunstindustri-gat	4,500	4,500.00
:- og Industrilotteriet, An-l i dets Overskud	31,000	31,000.00
ate Aarsbidrag	300	250.00
Thomsenske Legat ($^1/_3$ Del)	900	900.00
kellige Indtægter		207.64
af Foredragssalen til ktioner		2,000.00
SKOLEVIRKSOMHED		
epenge og for brugte Ma-rialer	300	312.00
KASSEKREDIT I LANDMANDSBANKEN		
o til Banken d. 1. Jan. 1916		1,420.68
	79,500	83,878.28

UDGIFT	Budget	Virkelig Udgift
	Kr.	Kr.
KASSEKREDIT (1. Januar 1915)		
Saldo til Landmandsbanken		318.09
BYGNINGEN		
Skatter, Assurance m. m.	3,300	2,927.63
Renter og Afdrag paa Prioriteter	13,000	13,000.00
Reparationer, almindelige	2,000	1,522.95
MUSEET		
Indkøb til Hovedsaml.	17,000	18,604.06
» » Bibliotheket	4,300	5,276.02
Samlingernes Forsikring	1,100	1,256.30
Lønninger og Medhjælp	13,700	13,276.01
Daglig Drift (Kontorhold, Renholdelse, Tryksager osv.)	3,000	3,301.35
Belysning	3,000	2,408.34
Opvarmning	3,200	4,036.91
Inventarium	2,300	4,531.60
Udstillinger og Foredrag	1,000	320.30
Rejser	1,000	757.77
Forskelligt	300	1,475.59
SKOLEVIRKSOMHED		
Museets Skole		
Lokale	2,000	2,000.00
Belysning og Opvarmning	500	344.72
Almindelig Virksomhed	5,400	5,277.63
Fagskolen for Boghaandværk		
Lokale	2,500	2,500.00
Belysning og Opvarmning	900	536.71
KASSEKREDIT I LANDMANDSBANKEN		
Betalte Renter		102.59
BEHOLDNING (1. Januar 1916)		
Kontant Kassebeholdning		103.71
	79,500	83,878.28

STATUS DEN 31. DECEMBER 1915

AKTIVER	31/12 1914 Kr.	31/12 1915 Kr.	PASSIVER	31/12 1914 Kr.	31/12 1915 Kr.
Museumsbygningen	600,000.00	600,000.00	Første Prioritet i Ejend. (Østift. Kreditforen.) Rest.	236,705.17	234,024.94
Depositum i Ostifternes Kreditforening	5,500.00	5,500.00	Anden Prioritet i Ejend. (Reiersenske Fond)	50,000.00	50,000.00
Kontant Kassebeholdning	473.69	103.71	Kassekredit i Landmandsbanken	318.09	1,420.68
Hjælpefond	19,449.01	20,232.13	Museet ejer (heraf i Bygn. 315,975.06)	338,399.44	340,390.22
	625,422.70	625,835.84		625,422.70	625,835.84

ANMÆRKNING

Museets Samling stod i Fjor tilbogs for	Kr.	600,593.14
der er i Aarets Løb indkøbt for	»	18,604.06
den har i Aarets Løb modtaget Gaver fra Private til en Værdi af	»	2,630.00
og fra Kunstindustrimuseets Venner	»	18,345.78
Deres nominelle Værdi er altsaa nu	Kr.	640,172.98
Bibliotheket stod i Fjor tilbogs for	Kr.	141,823.30
der er i Aarets Løb indkøbt for	»	5,276.02
og det har i Aarets Løb modtaget Gaver til en Værdi af	»	186.00
Dets nominelle Værdi er altsaa nu	Kr.	147,285.32
Inventariet stod i Fjor tilbogs for	Kr.	61,572.44
der er i Aarets Løb indkøbt for	»	4,531.60
Dets nominelle Værdi er altsaa nu	Kr.	66,104.04

HJÆLPEFONDEN

INDTÆGT		UDGIFT	
Kassebeholdning (1. Jan. 1915)	19,449 Kr. 01 Ø.	Kassebeholdn., indestaaende i Landmandsb. (1. Jan. 1916)	20,232 Kr. 13 Ø.
Rente i Landmandsb. Vesterbro Afd. (Indlaansbog)	783 — 12 -		
	20,232 Kr. 13 Ø.		20,232 Kr. 13 Ø.

GULDVAREFABRIKANT BERNHARD HERTZ'S LEGAT FOR DET DANSKE KUNSTINDUSTRIMUSEUMS TEKNOLOGISKE AFDELING

INDTÆGT		UDGIFT	
Kassebeholdning i Sparekassen for Kjøbh. og Omg. (1. Jan. 1915)	427 Kr. 94 Ø.	Beholdning indest. i Sparekassen for Kjøbenhavn og Omegn (1. Januar 1916)	844 Kr. 96 Ø.
Rente i Sparek. f. Kjøbh. og Omg.	17 — 02 -		
Rente af 10,000 Kr. Kreditkasse-Obligationer, 4 pCt.	400 — 00 -		
	844 Kr. 96 Ø.		844 Kr. 96 Ø.

Efter Legatets Fundats af 1. December 1895 var dets Kapital 20,000 Kr., hvoraf Halvdelen i Juni 1899 af Legatstifteren anbragtes i Kreditkasseobligationer; de andre 10,000 var til Raadighed for Legatets Bestyrelse efter Fundatsens nærmere Bestemmelse. Efter en af Legatstifteren under 9. August 1907 oprettet ny Fundats er det Resterende af denne sidste Halvdel stillet til Museets Raadighed til Dækning af Omkostningerne ved dets Omordning og Udvidelse i 1907 og 1908.

BERNHARD HIRSCHSPRUNGS LEGAT

INDTÆGT	
sebeholdning i Landmands-nken (1. Jan. 1915).........	60 Kr. 49 Ø.
te af 10,000 Kr. Østifternes reditforenings Oblig., 4 pCt.	400 — 00 -
te i Landmandsb. Vesterbro d.s Sparekasse............	5 — 67 -
	466 Kr. 16 Ø.

UDGIFT	
Udbetalt en Præmie...........	400 Kr. 00 Ø.
Kassebeholdning indestaaende i Landmandsbanken (1.Jan.1916)	66 — 16 -
	466 Kr. 16 Ø.

Legatets Kapital er 10,000 Kr. i 4 pCt.s Ostifternes Kreditforenings Obligationer, som Legatets Stifter i 1904 overrakte Kunstindustrimuseet. Renterne af Legatet skulle een Gang aarligt — den 6. Juli — an-es til Belønning for Udførelsen af et særligt fremragende Kunstflidsarbejde.

ETATSRAAD J. S. SALOMONSEN OG HUSTRU ZERLINE'S MINDELEGAT

INDTÆGT	
sebeholdning i Landmands-nken (1. Jan. 1915).........	4 Kr. 32 Ø.
te af 6,000 Kr. Kreditkasse-obligationer.................	240 — 00 -
te i Landmandsb. Vesterbro d.s Sparekasse............	2 — 27 -
	246 Kr. 59 Ø.

UDGIFT	
Udbetalt i Præmie.............	240 Kr. 00 Ø.
Kassebeholdning indestaaende i Landmandsbanken (1.Jan.1916)	6 — 59 -
	246 Kr. 59 Ø.

Legatets Kapital er 6,000 Kr. i 4 pCt.s Ostifternes Kreditforenings Obligationer, som Legatets Stifter i 1912 overrakte Kunstindustrimuseet. Renterne af Legatet skulle een Gang aarligt — i Januar — anven-til Belønning for Udførelsen af et særligt fremragende Stk. Kunsthaandværk.

C. NYROP

nskaberne er af os reviderede og befundne rigtige. Kassebeholdning samt Sparekassebøger er os foreviste.

MARTIN I. LEVIN. C. MØLLMANN.

